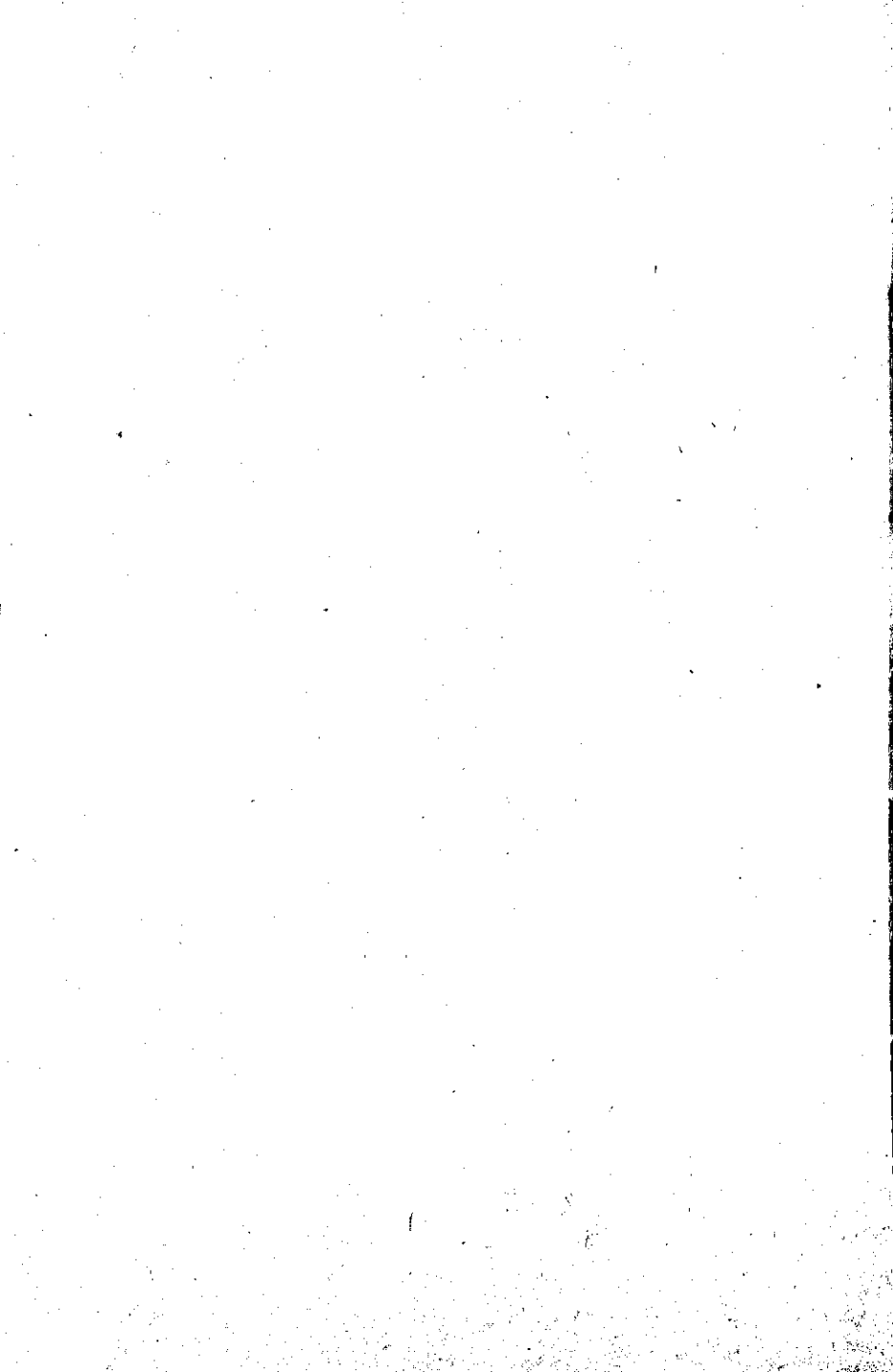

*Pomagamy
sobie
w pracy*

ROK XXVII NR 1/2 1982

WÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
MANUELA SMÓLKI W OPOLU

POMAGAMY SOBIE W PRACY

PÓŁROCZNIK INSTRUKCYJNO-METODYCZNY

ROK XXVII

NR 1/2

1982

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. E. SMÓLKI

W OPOLU

ŚLĄSK OPOLSKI MIEDZY WRZEŚNIEM A WYZWOLENIEM (Materiały bibliograficzne. Cz. 1)

Nacjonalistyczny germański "Drang nach Osten" - przyhamowany na krótko wynikiem pierwszej wojny światowej, plebiscytem i powstaniami - wchłonął we wrześniu 1939 r. zwycięsko w pierwszej kolejności przyznany Polsce Gómy Śląsk. Na terenie województwa śląskiego zapadła prawdziwa noc okupacji, wraz ze wszystkimi jej atrybutami.

Z upadkiem państwa polskiego pogorszyła się jednak również natychmiast sytuacja polskiej ludności na Śląsku Opolskim, a szczególnie działaczy Związku Polaków w Niemczech i ich rodzin. Dyskryminacja przybrała w latach wojny wszelkie znamiona eksterminacji rodzimej ludności polskiej. Opolan powoływano siłą do Wehrmachtu, nie tylko w celach silniejszego ideologicznego oddziaływania na młodzież śląską.

Na samym Śląsku Opolskim - jako dogodnym terenie granicznym - znajdowały się dwa zespoły obozów; obozy jenieckie w Łambinowicach oraz obozy pracy przymusowej przy Zakładach Zbrojeniowych w Blachowni i Kędzierzynie. W ich skład wchodziło ponad 200 obozów pracy robotników przymusowych, utworzonych przy mniejszych zakładach przemysłowych i ośrodkach rolniczych. W przedstawionej literaturze przedmiotu poważne miejsce zajmuje ruch oporu na terenie Opolszczyzny. Skorowidz miejscowości ułatwi orientację w topograficznym rozmieszczeniu obozów i podobozów oraz ognisk nasilającego się ruchu oporu. Ze względu na przynależność w tych latach części Górnego Śląska (np. Bytomia i Gliwic) do rejencji opolskiej, postanowiliśmy odnotować również pozycje dotyczące tego mikroregionu, dzielącego swój los z Opolszczyzną.

Zestaw bibliograficzny obejmuje materiały rozrzucone po pracach zbiorowych, periodykach i gazetach; wspomnienia i beletrystyka z tego okresu zostały już na łamach poradnika przedstawione wcześniej (zob. poz. 123 i 215). Zainteresowanych kampanią wrześniową na Śląsku w opracowaniach naukowych i publicystyce odsyłam do swej bibliografii zamieszczonej w numerze 2 z 1979 r.

1. **BAŁLABAN Jerzy**: Niektóre przejawy ruchu oporu i współpracy polsko-niemieckiej w rejencji opolskiej w latach 1943-1945. W: 20 lat ludowego Wojska Polskiego. II sesja naukowa poświęcona wojnie wyzwoleniczej narodu polskiego 1939-1945. Przewodn. kol. red.: Henryk Jabłoński, Warszawa 1967 s. 302-306.
2. **TENŻE**: Opolszczyzna w walce z okupantem. (Zapiski reporterskie). Kwartalnik Opolaki 1962 nr 1 s. 87-94.
Też w skrócie: Głos Młodzieży Wiejskiej 1961 nr 6 s. 20-21.
3. **TENŻE**: Partyzanci na Opolszczyźnie. (Zapiski reporterskie). Tamże 1959 nr 2 s. 137-143, ilustr.
4. **TENŻE**: Ruch oporu na Opolszczyźnie. W: PPR na Opolszczyźnie. Materiały sesji naukowej w Opolu 2-3 marca 1962 r. Katowice 1964 s. 17-39 /oraz/ Popiółek Kazimierz: W sprawie specyfiki ruchu oporu na Opolszczyźnie. Głos w dyskusji s. 184-187.
5. **TENŻE**: Ruch oporu na Opolszczyźnie. ZAP Śląski 1962 nr 43 s. 1-6.
6. **TENŻE**: Ruch oporu na Śląsku Opolskim. W: XX rocznica powstania Polskiej Partii Robotniczej. Sesja naukowa 2 i 3 marca 1962 r. Instytut Śląski w Opolu. Referat Historii Partii KW PZPR w Opolu Opole 1972 ss. 27.
7. **TENŻE**: Współpraca antyfaszystów niemieckich z polskim ruchem oporu na Śląsku Opolskim. Trybuna Opolska 1963 nr 295 s. 4, ilustr.

8. TENŻE: Zbrodnie Wehrmachtu na Opolszczyźnie. Zeszyty Naukowe. Ruch Robotniczy na Opolszczyźnie 1966 nr 1 s. 148-150. Sprawozdanie z konferencji naukowej odbytej w Łambinowicach w dniu 6 IX 1965 r. poświęconej dziejom obozów jenieckich Stalag VIII B i F.
9. BAŁŁABAN Jerzy, ŁUKOWSKI Stanisław, MINCZAKIEWICZ Tadeusz: Zbrodnie hitlerowskie na Opolszczyźnie. Wrocław 1964 33 s. powiel.
Referat na sesję naukową ZBoWID we Wrocławiu, czerwiec 1964.
10. BEAUPRE Jadwiga: W obozie Lamsdorf. Przegląd Lekarski 1971 nr 1 s. 114-118.
11. BEDNARCZUK Tadeusz: Gdzie ukrywają się zbrodniarze? Trybuna Opolska 1969 nr 270 s. 4.
Zbrodnie hitlerowskie w pow. oleśkim.
12. TENŻE: Rejestr krzywd i zbrodni. Głos Oleśna 1970 nr 38-46, tab.
Zawiera: Żeleźniakowicz Mikołaj: Lista byłych więźniów obozów koncentracyjnych - powstańców śląskich i działaczy polskich z powiatu oleśkiego.
13. TENŻE: Stacja końcowa: Oleśno. 1939-1945. Trybuna Opolska 1970 nr 54 s. 4.
Hitlerowski obóz przejściowy w Oleśnie.
14. TENŻE: Wypisy z rejestru krzywd. Tamże 1969 nr 344 s. 4, 6.
15. BEDNORZ Róża: Brzozy w Łambinowicach. Poglądy 1968 nr 7 s. 6-7, ilustr., portr.
16. TAŻ: Kochana matko, jestem zdrowy -- Tamże 1971 nr 8 s. 7-8, ilustr.
17. TAŻ: Lamsdorf - katedra żołnierskiego męczeństwa. Trybuna Opolska 1970 nr 245 s. 4.
Stalag VIII B i F w Łambinowicach.

18. TAŻ: Lekcja wychowania obywatelskiego w Łambinowicach. Słowo Powazeczne 1969: 14 L.
19. TAŻ: Łambinowice. Za Wolność i Lud 1971 nr 12 s. 17.
20. TAŻ: Wystawy objazdowe MM i WJW w Łambinowicach. Łambinowicki Rocznik Muzealny 1978 s. 148-151.
21. BIEL Alojzy, ŁUCZAK Kazimierz: Wielkie Niemcy i Łambinowice - wioska mała. Życie Warszawy 1965 nr 155-156 s. 3, ilustr.
 Poligon wojskowy i Stalag VIII B i F w Łambinowicach.
22. BOJARSKA Anna: Sprawozdanie Działu Dokumentacji MM i WJW w Łambinowicach za lata 1966-1976. Łambinowicki Rocznik Muzealny 1978 s. 135-139.
23. BORÓŃ Tadeusz: Jeszcze o tragedii pod Łambinowicami. Trybuna Opolska 1970 nr 89 s. 3.
24. BORZEMSKA Stanisława: Działalność Działu Oświatowo-Wystawienniczego MM i WJW w Łambinowicach w latach 1973-1976. Łambinowicki Rocznik Muzealny 1978 s. 140-147; tab.
25. TAŻ: Najciekawsze nabytki Muzeum Martyrologii i Walki Jeńców Wojennych w Łambinowicach z lat 1972-1979. Tamże s. 87-93.
26. BREJWO A.: Pociąg zatrzymał się w Lemadorf. Katołki WTK 1969 nr 45 s. 2.
 Relacje powstańców warszawskich J-Turackiego, E.Kuniora, J. Repeckiego.
27. BRONICZ Stanisław: O szlakach leśnych mogił. Opole 1970 nr 7 s. 5, rys.
 Szlaki ewakuacji więźniów i jeńców wojennych na terenie Śląska Opolskiego.
28. BRONICZ Stanisław, SENFT Stanisław: Zbrodnie hitlerow-

akto na Śląsku Opolańskim. W: Stan i perspektywy badań w zakresie zbrodni hitlerowskich. Materiały z Konferencji Naukowej w dniach 27-28 kwietnia 1970 r. Warszawa 1973 T. 2 s. 43-49.

29. BROSZKIEWICZ Stanisław: Uwzięci w Wehrmachcie. Kultura 1965 nr 43 s. 1, 4, ilustr., nr 44 s. 5, ilustr.; Polem.: Daszkiewicz Krystyna: "Kolumbowie" w Wehrmachcie. Prawo i Życie 1966 nr 7 s. 1-2; usup. Dehmel Tadeusz Jan: Wyzwoleni z Wehrmachtu. Świat 1966 nr 1 s. 2-3.
30. BROZEK Andrzej: Język polski na Opolszczyźnie w początkach II wojny światowej. Opole: Instytut Śląski 1965 ss. 47, tabl. Komunikaty. Seria monograficzna /nr 63/.
31. TENŻE: [Problem Ślązaków wcielanych przymusowo do Wehrmachtu]. Dzieje Najnowsze 1973 nr 2 s. 97-99.
Głos w dyskusji na temat: Historia najnowsza - osiągnięcia i niedomagania. Próba bilansu.
32. CAŁKA Edmund: Hitlerowskie obozy w Gliwicach i powiecie. Zeszyty Gliwickie 1966 s. 121-133, pl., tabl. 4.
33. TENŻE: Oświęcim nad Kłodnicą. Nowiny Gliwickie 1962 nr 11-12; 14-19 s. 5; nr 20 s. 3, ilustr.
Hitlerowskie obozy koncentracyjne w Gliwicach.
34. TENŻE: Polacy z Gliwickiego w okresie II wojny światowej. Zeszyty Gliwickie nr 2; 1964 s. 117-131, ilustr.
35. CHMELNICKI Stefan: Taśma filmowa oskarża. Na tropach hitlerowskiego bestialstwa /w Ścinawie Nyskiej/. Trybuna Opolaka 1966 nr 167 s. 5,7.
36. CZARSKI Andrzej: Żołnierze do lat dwunastu - wystąpił! Niezwykły apel w Stalagu VIII B. WTK 1967 nr 43 s. 6-7, ilustr., portr.
Łambinowice.
37. CZERKAWSKI Andrzej, DUNN-WĄSOWICZ Marek: Łambino-

wice. Wyd. 2. Warszawa: Sport i Turystyka 1969 Rada Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa.

38. DENTYSTA z Łambinowic. Katolik WTK 1969 nr 8 s. 2.
Stalag VIII B.
39. DEREŃ Andrzej: Dwa dokumenty walki z polakością na terenie powiatu prudnickiego w latach 1939-40 [w Archiwum Państwowym m. Wrocławia i Województwa Wrocławskiego]. Zaranie Śląskie 1960 z. 1a spec. s. 222-226.
40. DERMIN Ryszard, POPIOŁEK Stefan: Polacy i sprawy polskie w kartotece opolskiego gestapo. Wybór i prac. ... Opole: Instytut Śląski. Cz. 1: 1973, XXVIII, 298, [4] s., tab., Cz. 2: 1974 287 s. Cz. 3: 1974 252 s. Wydawnictwa Instytutu Śląskiego w Opolu. Studia i Materiały.
Rec.: Mendel Edward; Kwartalnik Opolski 1975 nr 2 s. 136-137.
41. DROZDOWSKI Stanisław: Bohaterowie bez mogił. WTK 1971 nr 44 s. 13, ilustr.
Opolanie w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.
42. TENŻE: Docelowa Łanadorf. Katolik WTK 1964 nr 45 s. 2.
43. TENŻE: Illegale Hetzchriften. WTK 1961 nr 37 s. 7, ilustr.
44. TENŻE: Przyciółek za Odrą. Ludzie śląskiego podziemia. WTK 1962 nr 9 s. 6, fotok.
Współpraca śląskiego powstańca Franciszka Bortla z Opolszczyzny z Armią Krajową.
45. TENŻE: Spełnione ślubowanie Opolan. Za Wolność i Lud 1964 nr 14 s. 6-7, portr.
Opolanie w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.
46. DROZDOWSKI Stanisław, HAJDUK Ryszard, RUSINEK Zdzisław: Kartoteka śmierci. Lista aresztowanych działaczy Dzielnicy i Związku Polaków w Niemczech w latach 1939-1945. Opole: Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe

1973 146 /2/ s., tabl. 8.

Rec.: Siekierski Albin: Smutna litania. Poglądy 1973 nr 20 s. 11; Zielenka Zbigniew, Opole 1974 nr 1 s. 28-29.

47. DROZDOWSKI Stanisław, RUSINEK Zdzisław: Feralny dzień. WTK 1975 nr 4 s. 6-7.

Ruch oporu na Śląsku Opolskim.

48. CIŻ: Juliusz i Anna. Kierunki 1966 nr 47 s. 10, 11, fot., nr 48 s. 8.

M.in. AK na Opolszczyźnie.

49. CIŻ: W mundurze Wehrmachtu. Tamże nr 36 s. 1, 10, ilustr.

50. CIŻ: W szeregach ruchu oporu. Śląszczki w walce o Polskę. WTK 1962 nr 22 s. 7, portr.

51. CIŻ: Z dziejów ruchu oporu na Opolszczyźnie. Życie i Myśl 1970 nr 5 s. 33-61.

52. FILIPCZYK Edward: Śladami hitlerowskich zbrodni /na Śląsku Opolskim/. Za Wolność i Lud 1970 nr 20 s. 14-15.

53. GRZYBOWSKI Lech: Wichy wolności. Warszawa: MON 1957. s. 331-345; Opis transportu powstańców warszawskich do Łambinowic.

54. HAJDUK Ryszard: Pogmatwane drogi. Kalendarz Opolski 1974 (druk 1973) s. 57-62.

Absolwenci Gimnazjum Polskiego w Bytomiu na frontach II wojny światowej.

55. TENŻE: Pogmatwane drogi. Warszawa: MON 1976 327 /2/ s. ilustr.; Wyd. 2 uzup. Warszawa: MON 1979 337 /3/ s.

Rec.: Sokoraki Włodzimierz: Drogi do Polski. "Miesięcznik Literacki" 1979 nr 9 s. 140-141; Zarzycki Kazimierz, "Poglądy" 1979 nr 11 s. 11

56. HITLEROWSKA polityka wyniszczania przez pracę. (Materiały na konferencję popularnonaukową - Kędzierzyn 30 IX

1966 r.). Opole: Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach 1966, 72 s. tab., powiel.

Z treści: Bronicz Stanisław, Łukowski Stanisław: Realizacja "Vernichtung durch Arbeit" w obozie Sławujice; Piper Franciszek, Metody eksplozacji i wyniszczenia węgla w podobozie oświęcimskim "Blechkarmer" (Błachownia Śląska); Popiółek Stefan: Polityka wykorzystania siły roboczej i rozmieszczenia jeńców wojennych w III Rzeszy podczas II wojny światowej.

57. HITLEROWSKIE obozy jeńckie w Łambinowicach w okresie II wojny światowej. Wybór dokumentów łącznie z protokołami ekshumacji. Oprac. Anna Bojarska [i in.]. Biuletyn Odkłonnej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce s. 18-143, ilustr., tab. Rez. Sum. Zsg.
58. HEADKO Ryszard: Mapa pamięci. Głos Pracy 1979 nr 85 s. 5.
Zbrodnie hitlerowskie na Śląsku Opolskim.
59. TENŻE: Mocne, stalowe nerwy. Nie przebaczymy, nie zapomnimy. Trybuna Opolska 1969 nr 235 s. 4.
Zbrodnie hitlerowskie na Śląsku Opolskim.
60. TENŻE: Prawda o kłamstwie. Literatura 1979 nr 22 s. 14, ilustr.
Obóz w Łambinowicach.
61. IZBIŃSKI Leszek: Niektóre problemy obozów pracy i robotników przymusowych w powiecie brzeskim w okresie II wojny światowej. Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego 1967 nr 2 s. 45-50.
62. TENŻE: Patrioci czescy w brzeskim więzieniu (1942-1944) Opole: Instytut Śląski 1965 s. 38, ilustr., pl. Komunikaty. Ser. monograficzna /nr 65/.
63. TENŻE: W brzeskiej twierdzy: Trybuna Opolska 1965 nr 168 s. 4, ilustr.

Hitlerowskie wzięcie w Brzegu.

64. TENŻE: Z problematyki zatrudnienia Polaków i innych robotników przymusowych w powiecie brzeskim w czasie drugiej wojny światowej. Studia Śląskie 1969 T. 16 (druk 1970) s. 291-332, tab., sum., Zsig., rez.
65. IZYCKI Józef: Z Bytomia do Grecji (Śląski górnik) /Jerzy Walicko w greckim ruchu oporu/. WTK 1959 nr 51 s. 6,7.
66. JASKULSKI Włodzimierz: O grupie "Panew" i jej dowódcy. Z Nieznanych kart ruchu oporu na Opolszczyźnie. Tamże 1970 nr 11-12 s. 6-7, porz.
67. JASZCZANIN Stefan: "Grom": Co się stało z żołnierzami 2 pp AK, którzy przebywali w obozie w Łambinowicach. Tamże 1966 nr 36 s. 7.
68. JĘDRZEJEWSKI Edward: O niemieckiej administracji na terenach włączonych do rejencji opolskiej w latach 1939-1945. Studia Śląskie 1969 T. 16 (druk 1970) s. 41-75, tabl. 1 rez. sum., Zsig.
69. JONCA Karol: Policja polityczna w systemie wewnętrznej administracji na Śląsku Opolskim (1936-1945). Tamże 1967 T. 11 s. 73-143, soc., sum., Zsig.
70. TENŻE: Polityka narodowościowa Trzeciej Rzeszy na Śląsku Opolskim (1933-1940). Studium polityczno-prawne. Katowice: Śląsk 1970 507 s. ilustr.
71. TENŻE: Sprawa likwidacji polskich nauczycieli w powiatach Zawiercie i Błachownia włączonych do rejencji opolskiej (1940 r.). Studia Śląskie 1968 T. 13 s. 305-323, rez., sum., Zsig.
72. JUREK Krzysztof: Śladami zbrodni hitlerowskich na Opolszczyźnie. Trybuna Opolska 1966 nr 209 s. 3.
73. KARCZOWA Helena: Nagrania niemieckie z lat 1938-1945 z rozgłośni Radia Rzeszy, działających na okupowanych

ziemiach polskich i niemieckiej części Śląska. Archeion
1972 s. 107-114, rez., sum

74. KLIMCZYK Józef W stałagach Lamadorfu. Walka Młodych
1966 nr 39 s. 10-11, ilustr.
75. KONECNY Zdenek, MAINUS Frantisek: prPrzyczynek do
historii obozów jenieckich w Łambinowicach. Studia Śląskie
1968 T. 13 s. 327-340, tab., rez., sum., Zsł.
76. KONIECZNY Alfred: Udział hitlerowskich sądów specjalnych
we Wrocławiu i Opolu w realizacji akcji "Noc i mgła". Tam-
że 1969 T. 16 (druk 1970) s. 77-115, sum, sod., Zsł.
77. KOWERSKA Irena: Z "Gleiwitz 2" na Zachód. Tak było ...
Nowiny Gliwické 1967 nr 6 s. 3, ilustr.
Podobóz "Gleiwitz 2" w Gliwicach.
78. KRACHER-GAMRATOWA Nina: Wyziliśmy jako zwycięzcy.
Trybuna Opolska 1964 nr 127 s. 6, rys.
Opolanie w hitlerowskim obozie koncentracyjnym w Bu-
chenwaldzie.
79. KROTIUK Józef: Miejsca pamięci narodowej otoczone czcią,
opolskiego społeczeństwa. Kalendarz Opolski 1972 s. 201-
-204.
80. KRWAWICZ Marian: Sesja naukowa poświęcona dziejom lu-
dowego Wojska Polskiego i ruchu oporu w Opolu. Wojskowy
Przegląd Historyczny 1969 nr 2 s. 454-458, ilustr.
81. KULIŃSKI Kazimierz: Materiały do dziejów namysłowskiego
ruchu oporu. Wczoraj, Dzisiaj, Jutro 1972 nr 1 s. 21-24.
82. KUR Tadeusz: Bezczelność. Prawo i Życie 1965 nr 20 s. 8,
7, ilustr.
Stalag VIII B i F w Łambinowicach
83. LACH Władysław: O organizacji hitlerowskiego aparatu poli-
cyjnego w rejencji opolskiej. "Biuletyn Głównej Komisji Ba-
dań Zbrodni Hitlerowskich w Polsce" 1971, T. 23, s. 118-150,
ilustr., rys., tab., rez., rez., sum.

84. LASEK Bernard: Jak hitlerowcy zlikwidowali Polski Bank Ludowy w Głogówku. Kalendarz Opolski TRZZ 1971 (druk 1970) s. 184-186.
85. LESIK Józef, ŻELEŹNIAKOWICZ Mikołaj: Zbrodnie w Wysokiej /pow. olecki/. Głos Oleśna R. 5: 1970 s. 67-70, ilustr.
86. LEWANDOWSKA Alicja W.: Postawy Polaków w Gliwicach i powiecie w czasie II wojny światowej. Studia Historyczne 1974 z. 4 s. 651-665.
87. LEWICKI Antoni: Lekcja historii. Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach. Trybuna Opolska 1972 nr 113 s. 3.
88. LISTA ciał spod znaku: Rodła 1939-1945. Oprac. Zdzisław Rusinek, Stanisław Drozdowski. WTK 1971 nr 36 s. 2, nr 37-40, nr 49 s. 15.
Uzup. Tamże nr 50 s. 15.
89. ŁAMBINOWICE. Warszawa: Sport i Turystyka 1967, 12 s. Rada Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa.
90. ŁUCZAK Kazimierz: "Nie splamiwszy honor Wehrmachtu". Trybuna Opolska 1965 nr 228 s. 5.
Stalag VIII B i F w Łambinowicach.
91. TENŻE: "Partyzancka historia. Nowiny Gliwickie 1964 nr 51 s. 4-5.
Ruch oporu na Śląsku Opolskim.
92. TENŻE: Polskość i tak nie zniknie. Trybuna Opolska 1967 nr 101 s. 3.
Ruch oporu na Śląsku Opolskim.
93. TENŻE: Stalag VIII B Lamadorf. Kierunki 1965 nr 23 s. 5.
Uzup. Tamże nr 27 s. 7.
94. ŁUKOWSKI Stanisław: Hitlerowskie obozy na Opolszczyźnie. Studia Śląskie 1975 T. 28 s. 247-262.

95. TENŻE: Koncern śmierci. Hitlerowskie bestialstwa. Trybuna Opolaska 1965 nr 132 s. 5
 "I.G. Farbenindustrie" w Kędzierzynie.
96. TENŻE: Lamedorf oskarża. Hitlerowskie bestialstwa. Tamże nr 43 s. 3,5, ilustr.
97. TENŻE: Likwidacja działaczy polskich na Śląsku Opolskim w 1939 r. Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego 1972 nr 2 s. 27-32.
98. TENŻE: Niewolnicza praca w hitlerowskich obozach na Śląsku Opolskim w latach 1941-1945. Tamże 1973 nr 4 s. 34-47, ilustr.
99. TENŻE: O niemieckim obozie jeńców wojennych w Łambinowicach. Tamże 1964 nr 4 s. 12-18, ilustr.
 Toż skrót Trybuna Opolaka 1964 nr 204 s. 3.
100. TENŻE: Obozy hitlerowskie na Opolszczyźnie. Kalendarz Opolski 1965 (druk 1964) s. 119-125, ilustr.
101. TENŻE: Obozy w Sławięcicach. Pod nadzorem Wehrmachtu. Za Wolność i Lud 1963 nr 7 s. 11, ilustr.
102. TENŻE: Obozy w Sławięcicach i Łambinowicach dowodem barbarzyństwa hitlerowskiego. Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego 1962 nr 4 s. 40-45.
103. TENŻE: Obóz jeńców wojennych w Łambinowicach. Jeszcze jeden dokument zbrodni hitlerowskiego Wehrmachtu. Za Wolność i Lud 1963 nr 6 s. 11, ilustr.
104. TENŻE: Sławięcickie katownie. Hitlerowskie bestialstwa. Trybuna Opolaka 1965 nr 49 s. 5-6, pl.
105. TENŻE: Tego nie można zapomnieć. Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego 1972 nr 3/4 s. 59-71.
 Szlak ewakuacji więźniów i jeńców wojennych na terenie Śląska Opolskiego.
106. TENŻE: Wrzesień przypomina. Tamże 1973 nr 2/3 s. 30-38.

Hława sła obozy dla dzieci polskich na Śląsku Opolskim.

107. TENŻE: O problematyki życia oporu na Opolszczyźnie. Czasie 1969 nr 1 s. 59-61.
108. TENŻE: Zbrodnie hitlerowskie popełnione w obozie w Łambinowicach. W: Stan i perspektywy badań w zakresie zbrodni hitlerowskich. Materiały z Konferencji Naukowej w dniach 27-28 kwietnia 1970 r. T. 1. Warszawa 1973 s. 315-320.
109. TENŻE: Zbrodnie hitlerowskie w Sławęcicach. Trybuna Opolska 1966 nr 227 s. 6, 7, 8.
110. TENŻE: Zbrodnie hitlerowskie w Łambinowicach i Sławęcicach na Opolszczyźnie w latach 1939-1945. Przedm. Stanisław Olski. Pośł. Tadeusz Minczakiewicz. Katowice: "Śląsk" 1965, 262 s. ilustr., mapa, portr., tab. Instytut Śląski w Opolu.
Rec.: Wygodzki Stanisław, Nowe Książki 1965 nr 24 s. 113-114.
111. TENŻE: Zbrodnie nieukarane. Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego 1965 nr 1 s. 9-16, ilustr., tab.
112. ŁUKOWSKI Stanisław, POPIOŁEK Stefan: Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach. Opole: Muz. Martyrol. i Walki Jeńców Wojen. 1965, 44 s.
Informator.

Skorowidz miejscowości

- Blachownia Śląska 56, 71
Brzeg 62-3
Brzeskie 61, 64
Buchenwald 78
Bytom 54, 65
Gliwice 32-3, 73, 77, 86
Gliwickie 32, 34, 86
Głogówek 84
Kędzierzyn 56, 95
Kietrz 203
Łambinowice 8, 10, 15-26, 36-8, 42, 53, 57, 60, 67, 74-5, 82, 87,
89-90, 93, 96, 99, 102-3, 108, 110, 112
Namysłowskie 81
Oleskie 11-3
Opole 76, 80
Prudnickie 39
Sławęcice 56, 101-2, 104, 109-10
Ścinawa Nyska 35
Wysoka 85
Zawiercińskie 71

CZYTELNIK W WYPOŻYCZALNI
(Problemy pracy oświatowej w bibliotekach)

Widomo, że większość osób korzystających z bibliotek publicznych styka się na codzień - tylko z ich wypożyczalniami. Nie imprezy, czy konkursy, lecz praca oświatowa związana z udostępnianiem zbiorów stwarza największe możliwości oddziaływania na czytelników. W wielu placówkach działalność ta nie jest jednak doceniana. I chociaż nie neguje się - na ogół - potrzeby prowadzenia pracy z czytelnikiem indywidualnym, to jednak niekiedy lansuje się tezę, że działalność ta traci na znaczeniu wraz ze wzrostem wykształcenia.

W praktyce bibliotecznej widać wyraźnie, jak duży procent czytelników ze średnim wykształceniem nie jest odpowiednio przygotowany do korzystania z bibliotek, nie ma utrwalonych zainteresowań i potrzeb czytelniczych. Nie mówiąc już o osobach, które ukończyły tylko szkoły podstawowe. Biblioteki czy filie powinny znacznie więcej czasu i wysiłku poświęcić czytelnikom, którzy tej pomocy oczekują. Jest to jeden z podstawowych obowiązków sformułowany w Ustawie o bibliotekach 9 kwietnia 1968 roku, gdzie m.in. czytamy: "... Art. 23.1. Biblioteki publiczne służą rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych w społeczeństwie oraz współdziałają w upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury ... Art. 27.1. Sieć bibliotek publicznych powinna być zorganizowana w sposób zapewniający obywatelom: ... korzystanie z pomocy bibliograficznych oraz wazechatronicznej informacji i dłaachowego poradnictwa w doborze lektury ..." ¹.

Przypomnieć warto, że w państwach skandynawskich, ZSRR, USA

! wielu innych krajach przodujących w czytelnictwie ten odcinek działalności bibliotecznej jest traktowany pierwszoplanowo. Dla przykładu - S. Rothstein (Kanada) stwierdza, że do obowiązków bibliotekarza należy m.in.: "... szybkie znalezienie właściwej informacji - doradzanie w wyborze książki ..." ².

Bariera

- Nie łatwo być czytelnikiem. Czy zastanawiamy się nad tym, ilu z nich przekracza progi wypożyczalni z różnymi obawami, wątpliwościami i nieumiejętnościami?

Czasem krępuje ich świadomość własnej ubogiej wiedzy, nie są pewni czy np. prawidłowo wymawiają nazwisko autora, nie wiedzą czy można prosić o pomoc w odszukaniu potrzebnego artykułu w czasopiśmie fachowym. Inni znów chcą wypożyczyć książki o tematach tzw. "wstydlivych".

Czy tych czytelników zawsze wpiramy radą, dodajemy im odwagi, zbliżamy do - dobrej książki?

- Brak skrytykowanego zainteresowania czytelników wśród części osób korzystających z bibliotek jest faktem, który z jednej strony powinien wyzwolić inicjatywę i aktywność bibliotekarza, z drugiej zaś - wpływać decydująco na treści, formy i metody pracy oświatowej w bibliotece. Pamiętać należy, że ta grupa osób posiada przeważnie słabe motywacje czytelnicze, toteż łatwo może się zniechęcić i zerwać kontakt z biblioteką.

- Nie można też zapominać o tym, iż niektórzy czytelnicy nie mają zaufania do bibliotekarza, do jego wiedzy, umiejętności czy nawet chęci udzielania im pomocy. Zdobycie zaufania wymaga - przeważnie - długiej i żmudnej pracy oraz cierpliwości. Trafna porada, życzliwa pomoc skutecznie obalają bariery. Natomiast czytelnik "zegubiony" w bibliotece i pozostawiony bez pomocy nie tylko osłabia więź placówki ze środowiskiem i jej prestiż, lecz również możliwości jej oddziaływania na otoczenie.

- Do bibliotek publicznych przychodzi wiele osób, które do-

piero w tych placówkach uczą się korzystania ze zbiorów tu zgromadzonych. Bibliotekarz niejednokrotnie wykonuje - lepiej lub gorzej - także działalność edukacyjną. Nie łatwo jest wykonywać tego rodzaju prace. Czasem brak umiejętności, czasem może i przekonania o ich ważności.

Bibliotekarz - informatorem i doradcą

Każdy, kto pracował w wypożyczalni czy filii, wie dobrze, że wielu czytelników prosi "o coś dobrego, ciekawego", nie powinno się ich "odsyłać" do stosu książek leżących na ladzie, ani też proponować tylko lektur powszechnie znanych, czy też uchodzących za najbardziej popularne. Nie każdy początkujący czytelnik musi gustować np. tylko w literaturze sensacyjnej. "... Indywidualne poradnictwo przyczynia się do nawiązywania osobistej więzi między czytelnikiem a bibliotekarzem, umożliwia kierowanie samokształceniem, pozwala czytelnikowi na pogłębienie swego stosunku do książki, bibliotekarzowi ułatwia poznanie czytelnika. Jest czynnikiem wzbogacającym doświadczenia i przeżycia czytelnika i zmieniającym rolę bibliotekarza, który nie tylko daje, kieruje, instruuje, lecz także uczy się i wzbogaca wewnętrznie dzięki sytuacji ułatwiającej wymianę poglądów ..." ³. Są czytelnicy, którzy nieporadnie krążą między regałami, niechętnie korzystają z katalogów. Nie zwracają się do bibliotekarza o pomoc. Trzeba im taką pomoc zaproponować. Bardzo często będzie to wybranie lektury czy też skierowanie do odpowiedniego działu w katalogu lub książek na regale. Pomoc powinna być udzielana z pozycji życzliwego doradcy, który proponuje, ale nie narzuca swoich gustów. Istotne jest, aby początkującemu czytelnikowi ukazać bogactwo i różnorodność książek, które znajdują się w bibliotece. Władomo, że wiele wartościowych a mało czytanych pozycji dlatego leży na półkach, że czytelnicy o nich po prostu ... nie wiedzą. "... nauczanie wyboru książki stawiała Radlińska w swej pracy

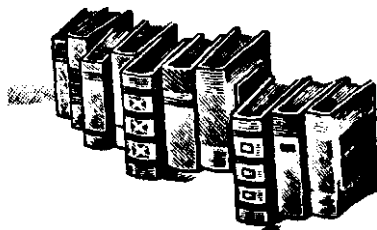
i teorii jako podstawowe zadania wychowawcze. Sprawa jest tym istotniejsza, że szkoła, jej zdaniem, ma małe możliwości nauczania sztuki wyboru "odpowiedniej książki". Książka odpowiednia to nie ta sama dla każdego i w każdej chwili życia..."⁴

Ważnym odcinkiem pracy z czytelnikiem indywidualnym jest udzielanie informacji bibliograficznych. Jeder czytelnik chciałby znać np. tytuły powieści o Tatrach, inny poszukuje materiałów na temat twórczości Broniewskiego, ktoś pyta jak zebrać publikacje o historii Opola. W każdej placówce padają tego typu pytania. Niektóre z nich są trudne i nie zawsze można od razu zaspokoić życzenia czytelników. W każdym przypadku powinna obowiązywać rzetelność i solidność. Nie można odsyłać czytelnika z niczym, lub udzielać informacji powierzchownych. Jeżeli temat przekracza istotnie nasze możliwości, wówczas należy zwrócić się do innej biblioteki. Możliwości i potrzeby rozwoju działalności informacyjnej są różne w poszczególnych bibliotekach i filiach. W wielu z nich - potrzeby są duże a możliwości nie w pełni wykorzystane. Konieczne jest prowadzenie szkoleń w tym zakresie dla pracowników wypożyczalni. Niezbędne jest także uwzględnianie poradnictwa i działalności informacyjnej w planach pracy - w znacznie szerszym zakresie, nadanie im wyższej rangi.

"... W bibliotece dokonuje się akt wychowawczy wielkiej wagi: zdobywanie sztuki samodzielnego wybierania. Czynniki indywidualne spletają się przy tym ze społecznymi, spożytkowane zostaje własne nastawienie przychodnia poszukującego książek odpowiedniej dla siebie. Biblioteka uspołecznia czytelnictwo przez wprowadzenie człowieka w świat książek dobranych inaczej, pełniej i szerzej, niż to uczynić może jednostka, dom szkoła..."⁵

Przypisy

- ¹ Biliński L., Gruberska E., Podhorski K.: Zbiór przepisów prawnych dla bibliotek publicznych, Warszawa 1974, s. 8-9.
- ² Zmigrodzki Zm O etykę zawodu bibliotekarskiego. Roczniki Biblioteczne 1971, z. 3-4, s. 79.
- ³ Lepalczyk L: Pedagogika biblioteczna Heleny Radlińskiej, Łódź 1974, s. 41.
- ⁴ Pedagogika biblioteczna Heleny Radlińskiej, s. 66.
- ⁵ Radlińska H.: Książka wśród ludzi. Warszawa 1946, s. 172.

Wanda Matwiejczuk
Janina Niemczyk

KILKA UWAG O WYPOŻYCZANIU MIĘDZYBIBLIOTECZNYM

Ograniczenia na rynku wydawniczym oraz słabe zaopatrzenie bibliotek w nowe zbiory powodują, że książka i czasopismo stają się poszukiwanym i cennym źródłem informacji. Wypożyczanie międzybiblioteczne jako jedna z form udostępniania zbiorów, spopularyzowane w naszym kraju dość szeroko, zasługuje w dzisiejszych czasach na szczególną uwagę. W nawiązaniu do wypowiedzi T. Dziechciowskiego i Z. Żmigrodzkiego zamieszczonych na łamach prasy bibliotecznej¹ należałoby tej ważnej pracy bibliotecznej poświęcić nieco więcej miejsca. Na Opolszczyźnie działa kilka dużych bibliotek, których zbiory profilowane są od lat pod kątem zaspokajania potrzeb czytelników w naszym środowisku. W zasadzie wszystko wskazywałoby na to, że uczniowie, studiumcy, nauczyciele, przyzłhi inżynierowie i inni mieszkańcy miast nie napotykalją na trudności w zdobyciu niezbędnej lektury. Tymczasem każdego roku dane statystyczne wykazują, że sprowadzamy po kilkadziesiąt a nawet kilkaset tomów czasopism, książek i innych rodzajów dokumentów. Znaczą to, że nie wszystko zdołamy zgromadzić opolskie biblioteki oraz można przypuszczać, że korzystający z tej formy wypożyczeń czytelnicy, wykazują bardzo specjalistyczne zainteresowania takimi dziedzinami wiedzy, które nie są reprezentowane w ich zbiorach bibliotecznych. Wychodząc naprzeciw potrzebom czytelników pracownicy Biblioteki Głównej WSP w Opolu zorganizowali w 1980 roku seminarium środowiskowe poświęcone pełnej informacji o zbiorach oraz metodolowi warsztatu pracy wypoży-

czalni międzybibliotecznej. Przedstawione na spotkaniu referaty dotyczyły wielu problemów współczesnego bibliotekarstwa i informacji naukowej². Można przyjąć, że uczestniczyliśmy we wstępnym szkoleniu poświęconym udostępnianiu zbiorów drogą korespondencyjną. Obecnie powinniśmy zastanowić się i rozważyć wszystkie aspekty i uprawnienia tego niezbędnego systemu wypożyczania.

Kodyfikacja tej działalności bibliotecznej znalazła odzwierciedlenie w ustawie o bibliotekach z 1968 r. oraz w wielu innych przepisach a przede wszystkim w ostatnim zarządzeniu nr 7 Ministra Kultury i Sztuki z dn. 16 lutego 1980 r. Akty prawne normalizują pracę a tymczasem w określonych warunkach wymaga od nas skrócenia drogi i czasu jaką musi pokonać książka nim trafi do czytelnika. Uogólniając ten bardzo trudny i skomplikowany niejednokrotnie zakres pracy można powiedzieć, że sprowadza się on do kilku podstawowych czynności:

- udostępniania zbiorów macierzystej biblioteki na zewnątrz innym placówkom,
- sprowadzania na zapotrzebowanie naszych odbiorców materiałów z zewnątrz z innych bibliotek,
- realizacja zamówień na dokumenty z nowych systemów informacyjnych, np. systemu SYNABA.

Pominięto bardzo wiele żmudnych prac poprzedzających i towarzyszących tej formie udostępniania prowadzonego na bazie dokumentów krajowych i zagranicznych.

W naszym regionie czytelnicy są żywo zainteresowani sprawną obsługą biblioteczną. W trosce o szybsze dotarcie do książki poprzez wypożyczanie międzybiblioteczne uważamy, że słusznym byłoby zorganizowanie tej pracy przy ścisłym współdziałaniu służby informacyjnej. Pełny zestaw literatury bibliograficznej i dokumentacyjnej pozwoli na poprawne przygotowanie wysydanego rewersu i sprawdzenie otrzymanego z innej placówki. Zdarza się przecież, że otrzymywane i wysyłane zamówienia na książkę lub czasopismo są niepełne, nie zawsze mamy przekonanie co

do poprawności hasła autorackiego i tytułatury. Najmniejszy szczegół pominięty w rewersie wydłuża czas oczekiwania na potrzebną lekturę. Przyjmijmy zasadę, że będziemy wysyłać rewery wypełniane tylko przez bibliotekarza i napisane na maszynie. Dużym usprawnieniem będzie kontakt telefoniczny, poprzez który szybciej niż przez korespondencję możemy sprawdzić, czy posiadamy w Opolu lub na terenie województwa poszukiwane materiały biblioteczne. Rewery biblioteczne wysyłane z jednej ulicy na drugą, pocztą, wędrują czasem niepotrzebnie kilka dni.

Zdajemy sobie sprawę, że nie stać nas na pełne kopiowanie wszystkich zamówionych dzieł, które wypożyczamy. Można jednak przyjąć zasadę kopiowania kserograficznego nie tylko rękopisów i starodruków jak to określa zarządzenie nr 7 z dn. 26 II 1980 p. 34, lecz także tych artykułów i fragmentów z autopsji dzieł, które posiadamy w czytelniach w jednym egzemplarzu. Prawie nigdy nie padła propozycja na rewersie - udostępniamy na kilka godzin do skopiowania. To przecież tylko akt dobrej woli ze strony bibliotek.

Dajmy pierwszeństwo książce po którą sięgają czytelnicy z innych bibliotek, prawie każda większa placówka w Opolu dysponuje kserografem i może wykonać kopie dla wypożyczalni międzybibliotecznej. Nie wypowiadamy tutaj opinii o potrzebie zmodernizowania kancelarii wypożyczalni międzybibliotecznej, chociaż i w tym przypadku można wiele udoskonalić. Nie zawsze przewaga kartotek i derynych z korespondencji daje jasny obraz poszukiwanej informacji o drodze książki z biblioteki do biblioteki.

Słuszne pretensje wnoszą duże biblioteki naukowe i publiczne o terminowe zwroty wypożyczonych pozycji. Ta bolączka spowodowana jest presją jaką czytelnik wywiera na bibliotekarza. Często ulegamy prośbie udostępnienia sprowadzonej książki do domu. W tym przypadku należy przestrzegać obowiązujących porozumień między bibliotekami, w trosce o terminowy i bezpieczny zwrot wypożyczonych publikacji.

Nasz kraj nie stać na centralę biblioteczną jak Danię, Wielką

Brytanię czy Stany Zjednoczone, w dalszym ciągu pomimo specjalizacji określonej programem SINTO prowadzimy wypożyczanie tradycyjnie. Nie zawsze specjalistyczna placówka posiada i godzi się wypożyczyć potrzebne nam dzieła. W środowisku jednak możemy ułatwić sobie pracę poprzez lepszą i pełniejszą informację o naszych zbiorach, kontakty telefoniczne i kopiowanie tych dzieł, których nie możemy przesłać poza obręb biblioteki.

Przypisy

¹ T. Dziechciowski, Czas odmierzany międzybibliotecznym rewersem, *Por. Bibl.*, 1980 nr 5 s. 105-107; Z. Zmigrodzki, Wypożyczalnia międzybiblioteczna - trudności i problemy, *Bibl.* 1980 nr 6, s. 139-141.

² Na Seminarium Środowiskowym zorganizowanym w dn. 24 IV 1980 r. wygłoszono referaty: J. Niemczyk, Technika udostępniania międzybibliotecznego w naszym środowisku; E. Szumry, Systemy informacyjne, ich znaczenie i wykorzystanie w procesie udostępniania zbiorów; A. Sli, Wydawnictwa informacyjne o zbiorach polskich i zagranicznych; K. Łazik, Informacja o posiadanych zbiorach w środowisku, w kraju i za granicą; A. Sękowska, Możliwości wprowadzenia nowych technik. Uwielokrotnianie tekstów przy wypożyczaniu międzybibliotecznym.

WYCHOWANIE W RODZINIE

I. Trudności wychowawcze. Dziecko trudne.

Wstęp

"Trudności wychowawcze. Dziecko trudne" jest pierwszym odnotowanym zestawieniem książek z cyklu "Wychowanie w rodzinie". Cykl ten jest przewidziany jako pomoc dla rodziców we właściwym wychowaniu dzieci, kształtowaniu kultury współżycia w rodzinie oraz także jako pomoc w rozpoznawaniu i rozwiązywaniu tych wszystkich problemów, które niesie ze sobą codzienne życie rodziny.

Dla ułatwienia wypożyczenia książek z tego zakresu podano ich sygnatury.

1. BŁAŻEJEWSKI Zdzisław: Środowiskowe uwarunkowania ucieczek dzieci z domu. Warszawa: WSP w Szczecinie, PWN 1979, 120 s. bibliogr. sygn. 117124

Książka stanowi wynik badań autora na temat ucieczek dzieci z domu. Autor poddał wszechstronnej analizie oraz scharakteryzował uciekających z domu, ich sytuację rodzinną, szkolną, bezpośrednie przyczyny oraz przebieg i skutki ucieczek. Autor udowodnił tezę wyjściową, że ucieczki - zarówno impulsywne jak i patologiczne - mają swe źródło w zaburzeniach w życiu rodzinnym, w zachwianiu całokształtu wpływów i stosunków między rodzicami a dziećmi.

2. FILIPCZUK Halina: Kłopoty z jedynakami. Il. Jerzy Flisak.
Wyd. 2. Warszawa: NK 1978, 136 s. sygn. 115079-80

Na kilkunastu przykładach jedynaków autorka przedstawiła różne sytuacje życiowe i wychowawcze. Przykłady i ich analiza miały na celu uzyskanie odpowiedzi na dwa pytania, a mianowicie: Czy jedynactwo to cecha szczególna? Czy jedynak jest dzieckiem innym niż jego rówieśnicy? oraz Czy jedynak musi być dzieckiem źle przystosowanym do współżycia z innymi? Czy musi mieć cechy ujemne, być nastawiony egocentrycznie i egoistycznie, czy zawsze wyrasta z niego człowiek utrudniający życie innym?

3. HAN-ILGIEWICZ Natalia: Dziecko w konflikcie z rodziną.
Warszawa: NK 1976, 188 s. sygn. 100886-8

Autorka omawia sytuacje konfliktowe między rodzicami i dziećmi, ukazuje różnorodność podłoża konfliktów i wynikające stąd problemy wychowawcze.

4. KOZAKIEWICZ Mikołaj: A kiedy dzieci dorastają ...
Warszawa: PWRiL 1977, 152 s. sygn. 105011-2

Książka poświęcona wychowaniu młodzieży wiejskiej - w trudnym okresie dorastania - i jej stosunkom z rodzicami. Szczególnie podatny to okres na wybuchanie konfliktów. Autor daje szereg wskazówek, dotyczących prawidłowego postępowania z dorastającą młodzieżą.

5. KOZŁOWSKA Anna: Zaburzenia nerwicowe u dzieci w wieku szkolnym. Warszawa: IW CRZZ 1980, 72 s. sygn. 121267-8

Zaburzenia nerwicowe są zarówno skutkiem jak i przyczyną kolejnych trudności wychowawczych, i trudności w prawidłowym funkcjonowaniu dziecka. Autorka wykazuje na czynniki nerwicogenne, tkwiące w rodzinie i w środowisku pozarodzinnym. Ponadto zaleca różne sposoby udzielania skutecznej pomocy dzieciom, u których nerwica już wystąpiła.

6. MAKOWSKA Jolanta: Dzieci trudne do kochania. Warszawa: IW CRZZ 1976, 162 s. sygn. 100194-5, 114477

"W książce tej staraliśmy się przekazać rodzicom i wychowawcom pewne wybrane problemy dotyczące rozwoju i zachowania dzieci, które nazwaliśmy "dziećmi trudnymi do kochania". Dzieci trudne do kochania to te, które objawiają nadpobudliwość psychovegetatywną, są nadwrażliwe, skłonne do reakcji nerwicowych, a swoim zachowaniem stwarzają szereg trudnych problemów i sytuacji wychowawczych. Omówiliśmy niektóre objawy występujące u dzieci nadwrażliwych, budzące szczególny niepokój ich rodziców i opiekunów. Próbowaliśmy wskazać sposoby postępowania z dzieckiem, metody wychowawcze dające nierzadko dobre efekty". /Z zakończenia/.

7. NARTOWSKA Hanna: Wychowanie dziecka nadpobudliwego. Wyd. 2. Warszawa: NK 1976, 131 s. il. sygn. 100128-130-100660

Dziecko nadpobudliwe stwarza wiele problemów wychowawczych, wymaga specjalnego sposobu postępowania i odpowiedniej postawy rodziców i wychowawców niż dziecko zrównoważone. Autorka omawia objawy i przyczyny nadpobudliwości oraz rady mające na celu pomoc w wychowaniu dziecka.

8. OBUCHOWSKA Irena: Dynamika nerwic. Psychologiczne aspekty zaburzeń nerwicowych u dzieci i młodzieży. Warszawa: PWN 1976, 442 s. tab. sygn. 101771-89

Książka składa się z dwóch części: teoretycznej i empirycznej. Przedmiotem pracy jest dynamika, czyli zmienność zaburzeń nerwicowych. Praca ta umożliwia dokładniejsze poznanie zaburzeń nerwicowych u dzieci i młodzieży, ich mechanizmów i dynamiki. Nie daje jednak bezpośrednich porad i wskazówek co do praktycznego postępowania z dziećmi i młodzieżą.

9. PIELKOWA Józefa: Moje dziecko jest niegrzeczne. Warszawa: IW CRZZ 1980, 64 s. sygn. 122533

Celem książki jest ukazanie tych stron życia rodzinnego, które w sposób zdecydowany powodują zaburzenia równowagi procesów nerwowych u dzieci. Autorka omawia m.in. typowe nieprawidłowości w zachowaniu dziecka, wskazuje, jaka powinna być

pozycja dziecka w rodzinie oraz jak powinny się układać jego stosunki z rodzicami i rodzeństwem. Daje wskazówki odnośnie organizacji czasu wolnego dziecka oraz współpracy rodziców ze szkołą.

10. POPIELARSKA Aniela, Mazurowa Mieczysława: Dlaczego nasze dzieci sprawiają trudności wychowawcze. Wyd. 2 popr. Warszawa: PZWL 1978, 134 s. sygn. 111021-2

Jest to książka poradnik dla rodziców, w której autorki starały się możliwie wyczerpująco - zarówno od strony psychologicznej, jak i medycznej - przedstawić i uzasadnić różnorodne przyczyny zaburzeń zachowania i trudności wychowawczych u dzieci tak w domu, jak i na terenie szkoły czy przedszkola.

11. SMARZYŃSKI Henryk: Narkomania wśród młodzieży. Bibliot. Warszawa: PWN 1974, 32 s. sygn. 92699

Autor omówił narkomanię oraz inne zjawiska patologiczne wśród młodzieży na świecie jako przejaw jej społecznego niedostosowania. Zaproponował także szereg kroków o charakterze profilaktycznym, które mogłyby zatamować szerzącą się i w Polsce narkomanię.

12. WEINER Irving B.: Zaburzenia psychiczne wieku dorastania. Tł. z ang. Warszawa: PWN 1977, 539 s. sygn. 107546-8

Książka naukowa. Autor przedstawia główne aspekty psychologicznej teorii wieku dorastania, klasyfikację zaburzeń psychicznych u młodzieży i ich specyficzne przejawy.

13. ZABRODZKA Halina: Gdy dziecko schodzi na złą drogę. Informacje i uwagi sędziego dla nieletnich. Warszawa: WSIP 1974, tabl. 2, il. tab. sygn. 87901, 88315, 88698-702, 88940

Autorka omawia społeczne zjawisko przestępczości nieletnich. Celem książki jest profilaktyka, a w szczególności współpraca komisji do spraw dzieci i młodzieży z sądami dla nieletnich oraz szeroko rozumiana współpraca szkoły, organizacji młodzieżowych i uniwersytetów dla rodziców.

**BIBLIOTEKA DLA DZIECI
W NOWYM OSIEDLU MIESZKANIOWYM**

Dnia 21 stycznia 1980 r. nastąpiło uroczyste otwarcie Filii nr 17 Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej z oddziałem dziecięcym na Osiedlu ZWM w Opolu.

Od tej chwili minęły już ponad trzy lata, pękata Księga Pamiątkowa kryje w sobie całą bogatą historię działalności tejże placówki.

Osiedle ZWM jest zamieszkałe w przeważającej części przez młode małżeństwa, posiadające małe dzieci. Rodzice nie zawsze mogą zapewnić swoim pociechom należyty i stały nadzór. Niestety na osiedlu brakuje placówek kulturalno-oświatowych, gdzie dzieci mogłyby bezpiecznie i z korzyścią dla swego rozwoju umysłowego spędzać wolny czas. W tej sytuacji biblioteka dla dzieci spełnia tu szczególnie pożyteczną rolę; jest jednocześnie świetlicą, salą zabaw i gier, a przede wszystkim udostępnia małym czytelnikom książki i czasopisma dziecięce.

W takim środowisku i warunkach jakie istnieją na osiedlu nie wystarcza sama działalność typowo biblioteczna. Chcąc zachęcić dzieci do obcowania na codzień z książką, potrzebne są różne formy działania. Często nawet większy skutek odnieść może zorganizowanie opieki, pomocy i zabawy, a także okazanie przyjaźni i zainteresowania sprawami dziecka. Poprzez umiejętnie prowadzone tego typu zajęcia, dziecko poznaje nowy świat, uczy się przyjaźni, rozwija swoje zainteresowania i zamiłowania.

Już w pierwszych miesiącach istnienia biblioteki dla dzieci powstał KLUB MIŁOŚNIKÓW KSIĄŻKI (KMK). Do najbardziej

aktywnych członków KMK należą: Bogdan R. - przewodniczący, Kryśia T. - sekretarz, Lidia M. - skarbnik i dwóch gości Jacek S. i Andrzej R.

Przy organizacji naszego klubu dużo pomagała nam Pani Janina Kościół- kierowniczka oddziału udostępniania, specjalnie dla nas postarała się o legitymacje członkowskie, zakupiła z funduszy WBP gry i klocki dla młodszych dzieci, parę razy brała udział w zebraniach klubu, opowiadając o ciekawych zbiorach bibliofilskich. KMK w 1983 r. otrzymało cztery rodzaje exlibrisów zaprojektowanych przez artystę-plastyka Zygmunta Moryto.

Pod auspicjami KMK odbywają się wazytakie imprezy, które organizują i prowadzą sami mali czytelnicy biblioteki.

Od paru lat istnieje przy KMK teatrzyk "Bibliobajka", zajmuje się on inscenizacją najbardziej lublanych i zamawianych w "czytelniczych życzeniach" bajeczek. Odbyło się już niemało premier teatralnych, graliśmy m.in. "Jasia i Małgosię", "Na straganie" - Jana Brzechwy, "Linopopo" - na motywach znanej kałążki "Doktor Dolittle" i inne. Największą popularnością cieszył się "Czerwony kapturek", w którym wystąpili mama - Lidia M., wilk - Bogdan R., leńniczy - Grześ K., babcia - Monika J. i Czerwony Kapturek - Kryśia T. Dzieci nauczyły się roli na pamięć, przygotowały zabawne stroje, scenografię i charakteryzację. Sukces był tak wielki, że nawet byliśmy zapraszani do osiedlowych przedszkoli i szkoły specjalnej w Czarnowasach.

W lutym 1983 r. odbył się I Festiwal Teatralny w naszej bibliotece. Zaprezentowaliśmy sześć bajeczek, które jury dziecięcej widowni każdorazowo sownie nagradzało oklaskami. Podczas "Konfrontacji" trwał konkurs na najlepsze przedstawienie i najlepszego aktora. Wygrała bajka pt. "Królowa Śnieżka", Darek J. - pięcioletni "aktor" - otrzymał nagrodę niespodziankę - kubek z lodami - za udany debiut, a Bogdan R. pierwszą nagrodę za odtwarzanie głównych ról w prezentowanych bajkach.

Nawiązaliśmy miły kontakt z Teatrem Lalek w Opolu, dzięki

uprzejmości zawodowego aktora Tadeusza Rudnickiego udoskonalamy i wzbogacamy nasz mały warsztatik teatralny nowymi formami pracy. Nauczyliśmy się robić pacynki, ożywiać przedmioty, porozumiewać się gestami i poprawnie mówić teksty inscenizacji.

Biblioteka nasza posiada też swój mini zespół taneczny "Bibliobaje". Występy dziewcząt i chłopców cieszą się zawsze wśród widzów - rówieśników dużym powodzeniem.

Pamiętamy też i o tym, że Opole jest stolicą polskiej piosenki. Raz w roku, w czerwcu i u nas gości piosenka. W br. będzie to już czwarty "Festiwal Piosenki Dziecięcej".

Dużym zainteresowaniem cieszą się zawsze różnego rodzaju konkursy i teleturnieje czytelnicze. Jednym z nich były "Poetyckie rodzinne" (wzorowane na TV). Biorą w nich udział pary rodzeństw, po zaciętej i pełnej gwaru i emocji walce, najlepsi otrzymują honorowy wpis do Księgi Pamiątkowej, worek cukierków i bezpłatny wstęp na wszystkie przedstawienia "Bibliobajki".

Bardzo lubianą przez dzieci imprezą są aukcje biblioteczne. Można tu kupić, sprzedać lub wymienić różne drobne przedmioty np. nalepki, breloczki, znaczki, książki i inne dziecięce skarby. Przywiązujemy dużą wagę do tej formy pracy i mini aukcje już na stałe weszły do kalendarzyka imprez biblioteki dla dzieci.

Nie sposób jest wymienić wszystkich spotkań czytelniczych, które miały miejsce w naszej "filijce". Należałoby jeszcze wspomnieć o cyklicznych spotkaniach pt. "Dni autorskie". Przygotowują je dzieci, czyli autorzy imprezy, wtedy taki dzień nosi już nazwę np. "Dzień autorski Krysi". Cała zabawa polega na wymyśleniu różnych punktowych konkursów, ufundowaniu drobnych nagród dla zwycięzców i przede wszystkim popisanie się własnymi pomysłami i ciekawymi uwagami dotyczącymi tematyki "Dni". Związana ona była z różnymi zagadnieniami np. bohaterem książki, ulubionym autorem, czasopiśmie dziecięcym itp.

Z dobrowolnych składek członków KMK, ze sprzedaży bibliotecznej makulatury tworzy się wspólny fundusz, wykorzystywany na organizowanie wycieczek, wyjęcia do kina, teatru, na wystawę czy nawet łody. Do ciekawszych i bardziej udanych eskapad należała wycieczka do Rogowa Opolskiego, gdzie znajduje się zabytkowy zamek, klasy I, będący obecnie w posiadaniu WBP. Zwiedziliśmy tam pięknie odnowione sale: balowe, kominkową i bibliotekę, w której znajduje się pięknie eksponowany bogaty księgozbiór starodruków. Wycieczka zakończyła się spacerem po sankowym parku, posiadającym wspaniałe okazy rzadkich drzew: tulipanowców, czarnych buków, miłczębów japońskich i innych.

Ponadto odwiedziliśmy prawie wszystkie większe biblioteki miasta Opola. Dzieci zapoznaly się z pracą bibliotek naukowych, m.in. Bibliotekę Główną Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu, Oddziałem Muzycznym WBP, Oddziałem Dziecięcym WBP i Wypożyczalnią Centralną WBP.

Parę razy odwiedziliśmy opolskie ZOO oraz ogromny park na wyspie Bolko. Po powrocie do "filijki" zrobiliśmy wystawę z zebranych przez dzieci okazów przyrody, najciekawsze - nagrodziliśmy oklaskami.

Często jeździmy do Turawy i na Górę św. Anny, aby odetchnąć świeżym powietrzem, pobawić się w lesie w "szyszkowych ludzików", potańczyć przy ognisku i zapomnieć o troskach mieszczuchów.

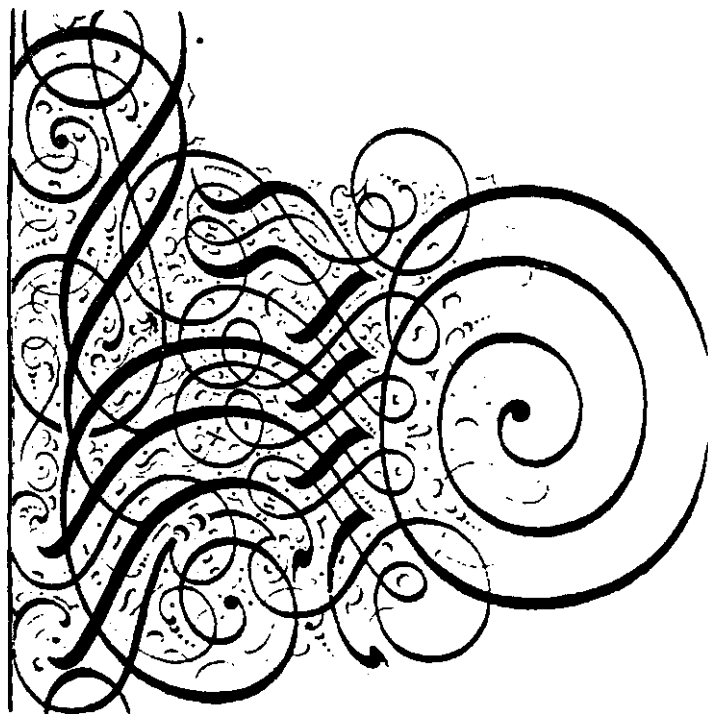
W miesiącach maju lub na początku czerwca młodzi czytelnicy miasta Opola, a więc i naszej biblioteki, uczestniczą w dorocznej tradycyjnej imprezie, przygotowywanej przez studentów Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego i Bibliotekarzkiego w Opolu oraz współpracy i pomocy finansowej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Na spotkanie te zapraszane też są dzieci z Domu Dziecka. Kolorowy pochód najmłodszych zbiera się na placu przed Młodzieżowym Domem Kultury, gdzie zaczynają się tańce, zabawy, gry, konkursy i wiele innych atrakcji sownie nagradzanych przez organizatorów.

Powracając do naszej "Elijd" na ZWM-ie należałoby jeszcze opowiedzieć o różnego rodzaju balach. Raz w roku, najczęściej w styczniu, w rocznicę założenia naszej biblioteki, ma miejsce noworoczny bal najlepszych czytelników, wyłonionych drogą konkursu tzn. zaproszenia na tę uroczystość otrzymują tylko ci z czytelników, którzy w ciągu roku systematycznie odwiedzali bibliotekę i pomagali w jej pracach. Na balu wybieramy króla i królową balu, otrzymują korony i dedykowaną specjalnie dla nich piosenkę. Najlepsi z zaproszonych na bal czytelników dekorowani są bardzo uroczyście "Orderem Tytusa" (naszego patrona), wręczamy mu książkę i ma prawo honorowego wpisu do Księgi Pamiątkowej - "Droga do sławy czytelnika roku", tu następuje imię i nazwisko i długa historia jego spotkania z biblioteką i książkami.

Ponadto każdy z członków KMK ma prawo raz w roku zorganizować swój bal imieninowy bądź urodzinowy. Dzieci same przygotowują na ten dzień dekoracje, organizują krótkie konkursy, gry i zabawy muzyczne. Mamusie pieką ciasta, solenizanci przygotowują herbatę i po odśpiewaniu "Sto lat" oraz wręczeniu prezentów wszyscy zaproszeni goście siadają za stołem i z apetytem pałaszują słodkości. Wszystkie dzieci czują się wtedy bardzo szczęśliwe, są uśmiechnięte i bardzo dumne z siebie.

Często poprzez organizację takich form pracy bibliotecznej jak gry, zabawy, wspólne wycieczki, tańce, wieczory poezji, dykusje na różne tematy dzieci niepostrzeżenie spotykają się z książkową przygodą. Poznają autorów polskich i zagranicznych, potrafią korzystać z katalogu alfabetycznego i rzeczowego wykonywać drobne prace biblioteczne jak oprawianie książek, wypisywanie kart książek i czytelnikom, wiedzą do czego służy i jak jest zbudowana encyklopedia i słownik. Niektóre z długoletnich członków KMK zbierają exlibrisy, piszą recenzję przeczytanych książek dla młodzieży, prowadzą konkursy literackie, i, co najbardziej cieszy, uczą się poszanowania i miłości do książki.

Pomimo dużych trudności lokalowych życie 'naszej "filijki" jest pełne zabaw i ciekawych przygód z książkowymi bohaterami, organizujemy nowe imprezy czytelnicze, wieczory teatralne i wycieczki, na które serdecznie wszystkich zapraszamy do naszej biblioteki na osiedlu ZWM.

PO TRZYDZIESTU LATACH PRACY

Wywiad u Pani Janiny Kościół

- Podobno jest Pani bibliotekarką od lat trzydziestu, co myśli Pani o tych latach, jak je wspomina?

- Sama nie wiem, kiedy minęły, ale prawdą jest, że pracuję w Wojewódzkiej Bibliotece od 1 września 1952 r. Zaczęłam pracę w wypożyczalni miejskiej, która wówczas mieściła się w zabytkowych wprawdzie, ale ciemnych i małych salkach Ratusza. Casy dzień przy sztucznym świetle. W lecie otwierało się szeroko drzwi wejściowe, aby zaczerpnąć trochę słońca i ciepła płynącego z ulic Rynku. Po dwu latach przeszedłam na etat bibliografą w centrali Wojewódzkiej Biblioteki, następnie zostałam instruktorem. Opiekowałam się czterema powiatami. Wyjazdy w teren, nie raz wracało się późną nocą, ale miało się i przyjemności, kiedy zobaczyło się wyniki Instruktażu, pomogło w zdobyciu lepszego lokalu dla biblioteki gminnej lub punktu bibliotecznego. Towarzysząc pisarzom i dziennikarzom w ich podróżach po "Nieprzetartych szlakach" poznawało się ciekawych ludzi. Z niektórymi literatami utrzymuję do dziś przyjazne kontakty. W 1968 roku zostałam kierowniczką wypożyczalni miejskiej, ale już w innym lokalu przy pl. Armii Czerwonej. Tu można było jako tako prowadzić szerszą działalność. Lubiłam pracę z czytelnikami, usiłowałam wprowadzić poradnictwo przy wprowadzonym już wolnym dostępie do półek, organizowałam tzw. "Wieczory przy świecach", spotkania z młodymi pisarzami, współpracowałam ze szkołami. Po 8 latach zostałam kierownikiem Działu Gromadzenia. Tu pracowałam 2 lata i znowu zostałam Kierownikiem Działu Udostępnienia - i jestem nim do dziś. Mam pod opieką Wypożyczalnię, Oddział Muzyczny, Oddział Dziecięcy, 22 filie, w tym 6 szpitalnych.

- Przeszła więc Pani wszystkie stopnie i działy "karjery bibliotekarskiej". To wylczenie nie obrazuje chyba wszystkich kwiatów i cierni tych 30 lat pracy?

- Kilka kwiatów i cierni wymieniłam, nie wszystkie, to prawda, a były. I więcej cierni niż kwiatów.

- Mówimy dotąd o pracy zawodowej. A przedtem? Miejsce urodzenia, dzieciństwo, szkoły?

- Pochodzę z Kieleckiego. W Kielcach za okupacji skończyłam pierwszą klasę gimnazjum na tajnych kompletach, potem Liceum Pedagogiczne. Dyrektorką była pani Wiktoria Czapów, kobieta niezmiernej dobroci, o dużym uroku osobistym, ale i dużych wymaganiach. W szkole panowała doskonała atmosfera pracy i koleżeństwa. Dyrektorka zorganizowała Bratnią Pomoc. Co rok w okresie świąt Bożego Narodzenia urządzono w szkole wigilię. Organizowano wycieczki krajoznawcze, wyjazdy do teatrów. Pamiętam wyjazd w 1947 roku na "Hamleta" do Warszawy! Wyodróżniające się uczennice prowadziły przez rok w nagrodę Kronikę Szkolną. Przez jeden rok i ja miałam to szczęście. Wiele zawdzięczam Bratniej Pomocy i Dyrektorce. Jej szkoła to był wzorzec wychowania społecznikowskiego.

- Co spowodowało, że została Pani bibliotekarką, skoro ukończyła liceum pedagogiczne?

- Bałam się nauczycielstwa, nie ufałam w swoje siły. Chciałam pójść na wyższe studia. Zdawałam na psychologię na Uniwersytecie Wrocławskim. Już wtedy mieszkaliśmy na Śląsku. Zdałam, ale wtedy właśnie zlikwidowano ten dział studiów. Musieliśmy wybrać inny kierunek, wybrałam historię. Bardzo żałowałam psychologii, interesowała mnie bowiem zawsze psychika ludzi.

Na początku studiów pani Janina przez okres 3 miesięcy pracowała jako goniec w pewnej firmie budowlanej, potem na Kursach dla analfabetów. Po 3 miesiącach otrzymała stypendium,

a następnie zaczęła prowadzić świetlicę al. ademicką. Wychowanie spolecznie-wiedzialne Wiktorii Czaporów wydawalo pion. Na wydziale filozoficzno-histerycznym pani Janina ukończyła roczną specjalizację bibliotekarską u prof. Antoniego Knota. Studia uniwersyteckie pozostawily dobre wspomnienia, szczególnie serdecznie mówi pani Janina o prof. Henryku Wereszyckim, prof. Marii Kuczyńskiej i prof. Władysławie Czaplirskim. Oprócz wydziału filozoficzno-histerycznego pani Janina ma na swym koncie kilka kursów zawodowych uzupełniających m.in. Kurs Informacji Naukowej i Kurs Bibliograficzny. Brała także udział w wielu seminariach bibliograficznych i informacyjnych. Z praktyk informacyjno-bibliograficznych najlepiej wspomina praktykę w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu. Wyniosła stamtąd, jak mówi, dużo wiadomości teoretycznych i praktycznych. Mimo obaw przed pracą nauczycielską została pedagogiem. Od 1965 r. prowadziła zajęcia fakultatywne w dwóch liceach w Koźlu i w Opolu oraz pracowała w punkcie konsultacyjnym Państwowego Ośrodka Kształcenia Kadr Bibliotecznych w Opolu. Od 11 lat wykłada w Państwowym Studium Kulturalno-Oświatowym i Bibliotekarskim w Opolu przedmioty zawodowe. O swoich uczniach i podwładnych koleżankach mówi z sympatią, chciałaby zorganizować im jak najlepsze warunki pracy. Z jej współudziałem w staraniach Wojewódzkiej Biblioteka Publiczna uzyskała lokale dla filii nr 8, 9, 12, 14, 18; jej staraniem w kilku filiach zainstalowano połączenia telefoniczne, co ułatwia kontakt filii z Działem Informacyjno-bibliograficznym i z kolei pozwala udzielać czytelnikom rzeczowych, szybkich informacji. Wiele starań i pracy włożyła w zorganizowanie w 1979 r. Oddziału Muzycznego Wojewódzkiej Biblioteki. Znacznie powiększono dotychczasowe zbiory, wprowadzone urządzenia nagrywające, taśmy i płyty oraz tzw. Książkę mówiącą.

W wydanej w 1981 r. "Bibliografii publikacji bibliotekarzy Opoli" pod nazwiskiem Janina Kościów wymieniono 79 pozycji. Są to artykuły o książkach, czytelnictwie, bibliotekarzach, wywia-

dy u pisarzy itp. Pani Janina posiada odznakę "Srebrnego Pióra" miesięcznika "Kultura i Ty" i jest honorowym członkiem zespołu redakcyjnego Polskiego Radia w Opolu.

Pani Janina potrafi łączyć swoje zainteresowania osobiste z pracą zawodową i społeczną. Widać to zwłaszcza w szczególnej trosce o biblioteki szpitalne. Od 1953 r. jest członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i posiada "Złotą Odznakę SBP". Pełniła różne funkcje w Zarządzie Okręgu, od dwóch lat jest jego przewodniczącą, od 15 lat należy do Sekcji Bibliotek Szpitalnych przy Zarządzie Głównym SBP. Biblioterapią interesuje się od dawna.

- W 1967 roku uczestniczyłam w Konferencji Bibliotek Szpitalnych w Krakowie, tu zapoznałam się z metodami pracy w bibliotece prowadzonej przez panią Danutę Gostyńską w III Klinice Akademii Medycznej. Spotkanie z profesorem Julianem Aleksandrowiczem zorganizowane przez Sekcję Bibliotek Szpitalnych ukazało mi ogromne możliwości złagodzenia cierpień ludzi chorych. Była na konferencji w Cieplicach w 1975 roku na temat "Terapeutyczna funkcja sztuki". Tam ukazano nam szersze możliwości pozytywnego oddziaływania muzyki, literatury, sztuki na organizm ludzki.

Zafascynowana tematem pani Janina zajęła się organizacją bibliotek szpitalnych i dziś mimo wielu trudności, które trzeba było pokonać Opole posiada już pełną sieć tych bibliotek. Dla chorych przy pomocy słuchaczy SKOIB organizuje się imprezy rozrywkowe, spotkania z pisarzami, aktorami Teatru Lalek itp. Dużym powodzeniem cieszą się organizowane od kilku lat "Andrzejkki". Dla Ośrodka Ministerialnego w Jarocinie pani Janina opracowała program Kursu Czytelnictwa dla ludzi trzeciego wieku i Kursu Czytelnictwa dla osób niepełnosprawnych.

Osobistym zamiłowaniem pani Janiny jest bibliofilstwo, należy ona do Towarzystwa Przyjaciół Książki, zbiera egzemplarze rzadkie, numerowane. Oglądam je, są to reprints starodruków or. druki Towarzystw Przyjaciół Książki m.in. Erazma z Rotterdamu -

"List do króla Zygmunta I"; A.M. Fredry - "Przysłowia mów potocznych" z frontispisem, na którym dewiza: "Mądrze mów, mądrze czyń"; O. Terleckiego - "Piękna Polaków zabawa czyli Kapituła Białego Kruka", kalążka o historii bibliofilstwa polskiego. Z wydawnictw "Śląska" odnajduję Stefana Żeromskiego - "Myśli o Ziemiach Zachodnich i Północnych".

- Ta kalążka jest pierwszym drukiem zdobytym przeze mnie - mówi pani Janina - Zdobytym, bo przy tym zbieractwie nie wystarczą pieniądze, trzeba także mieć kontakty i z wydawcami, i z bibliofilami.

Oglądam jeszcze A. Bocheńskiego - "List do bibliofilów o bractwach Załuskich", "Tajne druki Ossolineum z lat 1832-1834"; "Przepis na supę cebulową z paluszkami i inne potrawy" wydane w Oficynie Jędrzejowskiej Przytkowskich i wiele innych.

- A ten druk cenię sobie bardzo. Ofiarował mi go pan Roman Chrzęstowski były przewodniczący Towarzystwa Przyjaciół Książki w Katowicach, znany bibliofil i inicjator wydania wielu druków bibliofilskich.

Jest to "List do moich przyjaciół" Romana Chrzęstowskiego o jego spotkaniu z Janem Parandowskim, w pięknym typograficznym opracowaniu. Wzrusza szczerością i gorącym uwielbieniem dla mistrza prozy polskiej.

- Roman Chrzęstowski posiada wszystkie pierwsze wydania dzieł Parandowskiego, przepięknie indywidualnie oprawione przez introligatora artystę pana Wilczka z Krakowa. Wszystko to jest cudowne! Mam jeszcze komplet druków bibliofilskich wykonanych w Małej Poligrafii naszej Biblioteki Wojewódzkiej. A to są kalążki ręcznie tłoczone jako prace dyplomowe słuchaczy PSKIB w Opolu. A to są listy pisarzy i dziennikarzy poznanych przy pilotowaniu zaproszonych na spotkania autorskie.

- Czas kończyć rozmowę, więc pytanie: Kiedy i jak pani odpoczywa?

- Uprawiam turystykę, sport, trochę podróżuję. Zwiedziłam

kilka krajów europejskich, nie pomijając bibliotek m.in. Bibliotekę ONZ w Genewie, Zbiory prezencyjne Biblioteki Watykańskiej. Chodzę w Tatry, Karkonosze, Gorce, znam Beskidy. Brałam udział w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Sportowej Pracowników Kultury w Łańcucie, gdzie uzyskałam kilka dyplomów. Brałam udział w rajdach pieszych Pracowników Kultury i Bibliotekarzy jako kapitan polskich drużyn. Mam też dużo znajomych, z którymi utrzymuję stosunki towarzyskie. Mam przyjaciół. Lubię młodzież.

- Czy dużo jest na Opolszczyźnie bibliotekarzy o tak bogatych zainteresowaniach?

- Trudno mi na to pytanie odpowiedzieć, wiem jednak, że współczesny bibliotekarz to nie mól książkowy, lecz człowiek z krwi i kości, pełen pasji i zainteresowań. I jestem pewna, że tak właśnie powinno być.

Dziękuję za rozmowę

Lucyna Mierzejewska

FILMY O TWÓRCACH LITERATURY POLSKIEJ I OBCEJ

W 1 numerze z 1977 r. naszego poradnika podałem zestawy 37 odnotowanych opisaów filmów krótkometrażowych o twórcach literatury polskiej i obcej, wybranych z "Katalogu krótkometrażowych filmów szkolnych". Od tamtego czasu sporo przybyło filmów o pisarzach i poetach. Niniejszy zestaw zawiera nowe filmy. Tylko w paru przypadkach podaję informację o filmach starych, do których nie dotarłem lub które być może przeoczyłem.

Sądzę, że krótkie uwagi na temat wykorzystania filmu oświatowego, poprzedzające pierwszy zestaw, zachowały jeszcze pewną przydatność. Należy więc tylko jeszcze raz zachęcić bibliotekarzy do wykorzystania filmów o twórcach literatury polskiej i obcej w pracy oświatowej bibliotek.

Wszystkie dane o realizatorach i producentach filmów, a także adnotacje pochodzą z katalogu "Filmy o sztuce i kulturze artystycznej", opracowanego przez Tadeusza Balanta i Zbigniewa Czeczotę-Gawraka a wydanego przez Wydawnictwa Akcydensowe w Warszawie w 1979 r.

Przypomnę jeszcze, że na terenie woj. opolskiego wypożyczaniem filmów zajmuje się Okręgowe Przedsiębiorstwo Rozpowszechniania Filmów w Opolu przy ul. M. Rodziewiczówny 6, tel. 32072. Posiada ono filмотeki rejonowe w Kędzierzynie-Koźlu przy ul. Armii Czerwonej 12, tel. 21222, w Kluczborku przy ul. K. Pułaskiego 3, tel. 2762, w Nysie przy ul. Bałgodzkiej 2, tel. 2255 i w Głubczycach przy ul. T. Kościuszki 22. Filmy wy-

pożyczane są na czas ściśle określony, a cennik opłat uzależnia stawki od rodzaju filmów. Za wynajem filmów popularnonaukowych płaci się 20-25 zł za jeden akt kopii dźwiękowej. Można również zamówić projekcję filmów. Zamówienia należy składać bezpośrednio w filmotece terenowej lub w OPRF w Opolu. Koszty przesyłki kopii filmowych ponosi odbiorca.

1. Adam Mickiewicz - Pielgrzym wolności

Realizacja: Stanisław Grabowski

Produkcja: WFO w Łodzi, czarno-biały, 3 akty, 30 min.

Film próbuje zestawić najważniejsze wydarzenia z życia poety na obczyźnie w latach 1824-1855. Oglądamy dzisiejszy Paryż, w którym Adam Mickiewicz spędził większą część życia. Pozostało tu po nim wiele pamiątek: pomnik poety w sercu miasta, siedziba Towarzystwa Historyczno-Literackiego (obecnie muzeum), Collège de France, w której wykładał literatury słowiańskie i gdzie umieszczono jego popiersie.

W Bibliotece Arsenалу pozostały pamiątki jego wieloletniej pracy jako bibliotekarza. Materiał ikonograficzny pokazuje Mickiewicza także jako człowieka czynu, rewolucjonistę i patriotę pragnącego realizować w ówczesnych warunkach historycznych idee niepodległości Polski.

Głębokie wrażenie pozostawia przedstawiona w filmie "Wielka Improwizacja" recytowana przez Adama Hanuszkiewicza.

2. Arkady Fiedler

Realizacja: Kazimierz Szejbala

Produkcja: WF "Czołówka", barwny, 2 akty, 20 min.

Film biograficzny, ukazujący barwne, bogate i czynne życie wybitnego polskiego pisarza i podróżnika, patriotę służącego krajowi od najmłodszych lat. "Młodość - mówi Arkady Fiedler - jest spragniona marzeń, przygód, poznawania świata". Jest on uosobieniem romantyzmu. Bezinteresowna szlachetność, odwaga, nawet brawura, ale podbudowana logiką, a szczególnie odwaga w myśleniu i łamaniu zaśnieżonych schematów, jest - jego zdaniem - wapótczesnemu człowiekowi niezwykle potrzebna.

3. ... Bo świat myśli jest olbrzymi

Realizacja: Zdzisław Socha

Produkcja: WF "Czołówka", czarno-biały, 2 akty, 20 min.

Tadeusz Kotarbiński - wapótczesny filozof, twórca reizmu, prakseolog - jest światowej sławy uczonym. Film pokazuje życie i twórczość uczonego, jego kontakty z ludźmi nauki, zaangażowanie społeczne oraz patriotyzm, przejawiający się w trosce o rozwój młodego pokolenia, któremu poświęca wiele uwagi, powiadając m.in., że "wszystkie zalety etyczne mieszczą się w usposobieniu spokojnego opiekunstwa, w motywacji człowieka, na którego wierną pomoc można liczyć w trudnych okolicznościach". Recytowane w filmie wiersze znakomitego polskiego humanisty ukazują także tę dziedzinę jego twórczości.

4. Bolesław Prus cz. I "Młodość"

Scenariusz i realizacja: Wiesław Drymer

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 14 min.

Biografia wielkiego pisarza, a zwłaszcza bogate i burzliwe przeżycia lat młodzieńczych mogą tłumaczyć jego późniejszą postawę: pozytywisty, ale i romantyka. Prus (Aleksander Głowacki) brał udział w powstaniu styczniowym. Tę kartę swych doświadczeń podsumował w słowach: "Ja, dawny ja, pochowany jestem z nadziejami moimi pod Białką, akąd drugi ja wyniósł zwątpienie z tego rodzaju zabawy - i kalectwo". Po wyjściu z carskiego więzienia, z fanatyzmem studiuje matematykę, nauki przyrodnicze, ekonomię. Nagle porzuca studia. Pracuje jako korepetytor, potem jako zwykły robotnik, cały wolny czas poświęcając samokształceniu.

Ukazują się pierwsze artykuły - poważne i satyryczne. Nazwisko jego staje się głośnie, odkąd w "Kurierze Warszawskim" zaczyna publikować tygodniowe felietony poświęcone życiu Warszawy. Dla jednych jest zbyt postępowy, dla innych za mało radykalny, ale czytają go wszyscy.

5. Bolesław Prus cz. II "Sława"

Scenariusz i realizacja: Wiesław Drymer

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 14 min.

"Nic, nic! ... powtarzał tulając się po uliczkach, gdzie widać było rudery zapadnięte niżej bruku, z dachami porośniętymi mchem. Oto miniatura kraju - myślał - w którym jedni giną z niedostatku, drudzy z rozpusty". Tak kazał Prus myśleć bohaterowi "Lalki" - Wokulskiemu.

Prus nie lubił Matejki, najwyższej cenił realistyczne malarstwo

Maksymiliana i Aleksandra Gierymakich. "Realizm - pisał - cofną sztukę do jej wiekuistego źródła, do obserwowania i wyjaśniania natury". Prus był przede wszystkim wielkim społecznikiem i temu służyła jego znakomita, często malarska proza. Wierzył w możliwości odradzenia społeczeństwa polskiego poprzez pracę. Walczył o oświatę, emancypację kobiet, oddał hołd obronie ziemi polskiej w "Placówce". Ramzes, bohater "Faraona", musi przegrać, ponieważ nie docenia wiedzy, nie jest realista. Prus nie był rewolucjonista, lecz reformatorem. Rozwiązania problemów społecznych szukał głównie w kategoriach moralnych.

6. Giovanni Boccaccio

Scenariusz i realizacja: U. Belz

Produkcja: NRD, barwny, 3 akty, 30 min.

Jest tu oparta na montażu obrazów i tekstów konfrontacja poglądów Boccaccia, twórcy piszącego we Włoszech w zaraniu Odrodzenia, z dzisiejszymi poglądami na swobodę obyczajową doby renesansu. Wkradające się w owej epoce rozluźnienie obyczajów tłumaczył Boccaccio w swoich utworach licznymi przykładami dowodzącymi, że małżeństwo nie było wtedy wynikiem zgodnego doboru, lecz transakcją handlową, czasem kalkulacją dynastyczną. W wyniku tego kobiety, większość czasu spędzające w ciasnych murach zamkniętych domostw, zaczęły wstępować na drogę emancypacji seksualnej, jakkolwiek prawo średniowieczne zdradę często karało śmiercią. Na zmianę obyczajów wpłynęło też powstanie w XIV wieku (okres pisarstwa Boccaccia) nowej warstwy społecznej - mieszczaństwa, wyznającego na ogół idee postępowe.

7. Goethe w Dornburgu

Scenariusz i realizacja: A. Machalz

Produkcja: NRD, barwny, 2 akty, 14 min.

Rokokowy pałacyk z XVIII wieku w Dornburgu, wielokrotnie burzony, został pieczołowicie odbudowany w latach pięćdziesiątych i zamieniony w muzeum poświęcone pamięci Johanna Wolfganga Goethego (1749-1832). Pokoje, które zajmował, urządzone są tak jak wtedy, gdy wielki poeta (będący także ministrem katedra Weimaru) zamieszkiwał je, pisząc, komponując, odpoczywając. Wiele pamiętek przypomina człowieka o zdumiewającej wszechstronności, zespalaającej pasje naukowe, kult dla harmonii sztuki antycznej i burzliwego ducha romantyzmu.

8. Iłja Erenburg

Realizacja: L. Stienykina

Produkcja: Leningradzka Wytwórnia Filmów Dokumentalnych, czarno-biały, 4 akty, 42 min.

Iłja Erenburg (1891-1967) rosyjski pisarz, publicysta, korespondent wojenny. Jego wspomnienia zawarte w tomach "Ludźia, lata, życie" posłużyły realizatorom do nakreślenia portretu pisarza. Obejmują one ogromny okres od I wojny światowej aż do lat ostatniej wojny, Procesu Norymberskiego i pierwszego Kongresu Obróńców Pokoju. Film przypomina również spotkania Erenburga z Fryderykiem Joliot - Curie, Pablo Nerudą i Picassem. Obraz epoki oddają realizatorzy, wykorzystując interesujące materiały archiwalne.

9. Impresje według Conrada

Realizacja: Hubert Drapella

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 19 min.

W oparciu o wybrane teksty Józefa Conrada - Korzeniowakiego powstała impresja filmowa o morzu i ludziach morza. Niepokojny i groźny żywioł narzuca człowiekowi określone prawa, wyzwala szlachetny instynkt walki o odpowiedzialności, hartuje wolę.

Zestawienie prozy Conrada z realiami dzisiejszej żeglugi stanowi punkt wyjścia szeregu refleksji.

10. Janina Porazińska - pisarka 1882-1971

Realizacja: Edward Pańczyński

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 19 min.

Film jest poświęcony pisarce - Janinie Porazińskiej. Jej pełne uroku i ciepła baśnie i legendy oraz opowiadania czytane były dzieciom, kiedy jeszcze płonęły naftowe lampy, lubiane są również przez współczesnych maluchów.

Film przybliży dzieciom miejsca związane z dzieciństwem pisarki, wczesną młodością i dojrzałymi latami.

11. Jarosław Iwaszkiewicz

Scenariusz i realizacja: Jadwiga Zajłcek

Produkcja: Wytwórnia Filmów Dokumentalnych, barwny,
6 aktów, 61 min.

Pokazana jest sylwetka Jarosława Iwaszkiewicza - prozaka, dramaturga i poety. W filmie wykorzystano fragmenty filmów "Brzezina", "Matka Joanna od Aniołów", "Kochankowie z Marony", "Dom na pustkowiu", "Sylwetki pisarzy polskich" oraz materiały ikonograficzne z Muzeum Adama Mickiewicza w Warszawie.

Wierze i fragmenty prozy Iwaszkiewicza czyta Jerzy Kamas.

12. Korczak

Scenariusz i reżyseria: Leszek Skrzydło

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny i czarno-biały, 2 akty,
15 min.

Film zrealizowano z okazji setnej rocznicy urodzin Janusza Korczaka (1878-1942) - lekarza, pedagoga, teoretyka wychowania, pisarza i działacza społecznego.

Zdjęcia dokumentalne ukazujące go w otoczeniu dzieci z zakładu opiekuńczego, którym kierował, realizator konfrontuje z współczesnymi obrazami roześmianych dzieci nie znających okrucieństwa wojny. Komentarz przypomina szczegóły biografii Korczaka i jego metody wychowawcze, polegające głównie na wnikliwej obserwacji wychowanków, znajomości ich psychiki, zainteresowań, potrzeb i możliwości.

13. Kształt chwili

Scenariusz i realizacja: Bogdan Mościcki

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 14 min

Film z cyklu "Poezja na ekranie". B. Mościcki sięgnął do twórczości jednego z najwybitniejszych liryków polskich XX wieku - Leopolda Staffa. Strofy wierszy Staffa stanowią sugestywny komentarz do mozaiki poetyckich obrazów, ukazujących codzienne życie kraju i jego niepowtarzalny pejzaż.

14. Melchior Wańkowicz. Opowieść o bitwie pod Monte Cassino

Realizacja: Jerzy Passendorfer

Produkcja: WFO w Łodzi, czarno-biały, 6 aktów, 60 min.

Znany pisarz Melchior Wańkowicz był korespondentem wojennym w czasie ostatniej wojny i w tym charakterze uczestniczył w bitwach, w których brały udział jednostki polskie. Będąc

naocznym świadkiem walk pod Monte Cassino, zachował w pamięci wspomnienie tej zwycięskiej, ale wyjątkowo tragicznej i krwawej bitwy. Film jest fascynującą opowieścią dzięki specjalnej formie narracji, z której słynną Wańkowicz jako planer i pamiętnikarz.

15. Obłęgorek Henryka Sienkiewicza

Scenariusz i realizacja: Edward Pałczyński

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 18 min.

Obrazem ukazującym dawny pałac w Obłęgorku na Ziemi Kieleckiej (ofiarowany Sienkiewiczowi w Jaszce przez cały naród - dziś zamieniony na muzeum pamiętek (towarzyszka lekarki listów Sienkiewicza, których treść przybliża nam postać wielkiego pisarza.

Film zrealizowano w 130 rocznicę urodzin i 60 rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza.

16. Portret ze Stratfordu

Realizacja: Tomasz Pobóg - Malinowski

Produkcja: Interpress, film czarno-biały, 1 akt, 12 min.

Film zawiera migawki z miasta, w którym urodził się i przez pewien czas mieszkał William Szekspir. W muzeach i bibliotekach zgromadzono tu wszystkie dzieła tego genialnego twórcy.

Dowcipny komentarz, wygłoszony przez Aleksandra Bardiniego, ze sceptycyzmem traktuje wiele danych historycznych, które nie zostały potwierdzone.

Okazuje się, że nie tylko pewne fakty z życia Szekspira budzą wątpliwości.

Nie można również ustalić jego wyglądu, ponieważ zachowane portrety różnią się diametralnie między sobą.

17. Próba życia - Tadeusz Boy-Żeleński

Realizacja: Michał Bukojemski

Produkcja: WF "Czołówka", barwny, 2 akty, 21 min.

Film jest biografią znakomitego pisarza i publicysty, twórcy monumentalnej biblioteki przekładów z literatury francuskiej. Na przełomie dwóch epok, pozytywizmu i modernizmu, Kraków żył w dusznej atmosferze mieszczańskiej.

Tadeusz Boy-Żeleński (1874-1941) rzucił wtedy medycynę i chwycił za pióro. Za jego głównie sprawą kabaret literacki "Zielony balonik" napełnił miasto śmiechem i drwiną z filisterskiej egzystencji. W późniejszej pracy tłumacza Boy starał się przeszczepić na grunt polski to, co w tradycjach francuskiego racjonalizmu uważał za wielkie i żywotne. Dzięki jego "antybrązowniczym" publikacjom i walce z koturnowością inaczej też spojrzano na twórczość wielu postaci historycznych, jak Sobieski, Mickiewicz, Fredro.

18. Przodem do przodu ... Sławomir Mrożek

Realizacja: Tomasz Grzeszczak

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 16 min.

Film jest poświęcony twórczości Sławomira Mrożka. Prezentacji fragmentów inscenizacji wybranych dramatów, np. spektaklu TV "Męczeństwo Piotra O Heya", "Tanga", "Emigrantów" towarzyszy komentarz odnoszący się do wydarzeń społeczno-politycznych, znajdujących odbicie w twórczości tego dramaturga. Połączenie dokumentalnych zdjęć, fragmentów spektakli daje bogaty obraz uwarunkowań politycznych i obyczajowych lat sześćdziesiątych.

19. Stanisław Wyspiański

Scenariusz i realizacja: Stanisław Sapieński

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 2 akty, 18 min.

Realizatorzy prezentują dorobek genialnego artysty w dziedzinie dramaturgii, poezji i plastyki. Film utrzymany w tonie poetyckiej gawędy opowiada o życiu artysty. Tem filmu jest majestatyczna sylwetka Krakowa, miasta, które ukształtowało Wyspiańskiego (1869-1907) od wczesnej młodości. Oglądamy m.in. fragmenty polichromii gotyckiego kościoła Franciszkanów w Krakowie, egzemplarze czasopism i książek, do których Wyspiański projektował oprawę graficzną. Materiał uzupełniają fragmenty "Wesela" w wykonaniu aktorów Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie oraz fragmenty warszawskiego spektaklu "Wyzwolenia". Jest to druga, nieco odmienna wersja poprzedniego filmu o Wyspiańskim, zrealizowana przez tegoż reżysera.

20. Spotkanie z Gorkim

Realizacja: S. Abranowicz

Produkcja: ZSRR, czarno-biały, 5 aktów, 52 min.

Jest to opowieść o wybitnym radzieckim pisarzu, Maksymie Gorkim i jego twórczości literackiej. W filmie przedstawiono środowisko, w którym kształtowało się piśmarstwo Gorkiego oraz jego kontakty i przyjaźnie literackie.

Do bliskich przyjaciół autora należeli m.in. Aleksander Fiediejew, Fiodor Gładkow, Roman Rolland, Fiodor Szalapin. Przy produkcji filmu wykorzystano cenne materiały ikonograficzne, mało dotychczas znane dokumenty oraz archiwalne zdjęcia filmowe.

21. Szlakiem "Bezdomnych"

Realizacja: Tadeusz Junak

Produkcja: WFO w Łodzi, barwny, 3 akty, 23 min.

Poprzez inscenizację wybranych fragmentów "Sułkowskiego", "Ludzi bezdomnych", "Ppłotów", "Przedwiośnia" i innych utworów film podejmuje próbę ukazania twórczości Stefana Żeromskiego i jej znaczenia dla kultury polskiej.

22. Śladami Mickiewicza

Realizacja: Stanisław Grabowski

Produkcja: WFO w Łodzi, czarno-biały, 1 akt, 10 min.

Kolejny film z cyklu "Notatki z podróży" ukazuje - w oparciu o teksty, zdjęcia i ryciny - miejsca pobytu Mickiewicza na emigracji, podkreślając marzenia poety o powrocie do kraju.

23. Testament

Scenariusz i realizacja: Jerzy Gębski, Antoni Halor

Produkcja: WFD w Warszawie, czarno-biały, 3 akty, 28 min.

Film poświęcony jest Tadeuszowi Borowskiemu (1922-1951), znanemu prozaikowi i poecie, którego w wieku 20 lat uwięziono w Oświęcimiu. Przeżycia obozowe wywarły niezatarte piętno na jego twórczości literackiej.

Fragmencem dramatycznej prozy Borowskiego towarzyszą wizyjne obrazy świata kaźni, oprawców i ich ofiar. Wizję nieludzkiego czasu wojny, zawartą w opowiadaniach pisarza, dopełniają pełne grozy obrazy Boscha i Wróblewskiego.

24. Władysław Stanisław Reymont

Scenariusz i realizacja: Danuś Kępczyńska

Produkcja: WF "Czołówka", barwny, 2 akty, 21 min.

Film ukazuje drogę twórczą Władysława Reymonta (1867-1925).

"W osadzie Tuszyń pod Łodzią i w pobliskiej Wąlbórcie mały Staś Reymont w wiecznej niezgodzie z zamiarami ojca, który pragnął na wzór własny uczynić z niego organistę, biegał z domu w pole i lasy, aby chłonąć drgające światłem krajobrazy, zapamiętane na zawsze".

Dalsze etapy tej osobliwej biografii - to nauka krawiectwa, praca w wędrownym teatrze, gdzie był Reymont inspicjentem, zamiataczem, statystą. Pracował też jako kolejarz i robotnik. Pierwsze nowele otwierają mu drogę do literatury. I wreszcie - sława i ogromny, do końca życia, trud tworzenia.

KRONIKA

(maj-grudzień 1981 r.)

30 lat działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Im. E. Smółki w Opolu

W dniu 15 X 1981 r. odbyło się spotkanie pracowników Biblioteki Publicznej z przedstawicielami władz, związków twórczych i placówek kulturalnych Opolu. Jej historię i działalność przedstawił dyr. WBP - mgr Władysław Wąsisi. Życzności i gratulacje złożyli wicewojewoda - Mieczysław Moryto, kierownik Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KW PZPR - Włodzisław Bałec, sekretarz WK ZSL - Konstanty Pawlik, kierownik Wydziału Informacji i Propagandy WK SD - Wiesława Piątkowska, prezes opolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich - Zbyszko Bednursz, Przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Sztuki - Halina Kamińska, dyrektor Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego - Eugeniusz Broczkowski, oraz dyrektorzy placówek kulturalnych.

Odczytano listy gratulacyjne od KW PZPR, KM PZPR, WK ZSL i prezydenta Miasta Opolu.

Oznaki - Zasłużonego Działacza Kultury otrzymali:

- Aniela Hałaczek	- MIGBP w Grodkowie
- Maria Jakubiec	- MBP w Kędzierzynie-Koźlu
- Maria Kipka	- MIGBP w Krapkowicach
- Maria Kłonowska	- MIGBP w Grodkowie
- Daniela Koenigsberg	- MIGBP w Grodkowie
- Halina Kraska	- GBP w Łambinowicach
- Ludwika Pająk	- WBP
- Julia Wilk	- GBP w Korfantowie

- Ludwika Łukasiewicz - Filla w Wójcicach (MiGBP - Otmuchów). Odsznakę wręczone 28 IX

Odsznaki - Zaskutnemu Opolszczyźnie

- Maria Czekalska - MiGBP w Białej
- Katarzyna Fularczuk - GBP w Kamienniku
- Janina Gardas - WBP
- Janina Jackowska - WBP
- Monika Jagielaka - GBP w Lubrsy
- Elżbieta Knera - WBP
- Ludwika Łukasiewicz - Filla w Maciejowicach (MiGBP w Otmuchowie)
- Wanda Maksymowicz - MiGBP w Niemodlinie
- Anastazja Owalik - MiGBP w Krapkowicach
- Anna Paroll - WBP
- Apolonía Sewruk - Filla w Burgrubicach (MiGBP w Głuchotzrach)
- Małgorzata Skrzsypczak - WBP
- Dorota Tunia - GBP w Turawie
- Janina Wojtas - MiGBP w Namysłowie

Dyplomy Ministra Kultury i Sztuki

- Krystyna Barucka - MiGBP w Gogolinie
- Teresa Kukielka - GBP w Cisku
- Alfreda Wilczak - MiGBP w Strzelcach Opolskich

Dyplomy Ministra Kultury i Sztuki zbiorowe

- Miejska Biblioteka Publiczna w Kędziersynie-Koźlu
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Namysłowie
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Niemodlinie
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Nysie
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Prudniku

Dyplomy Wojewody Opolskiego

- Stanisława Janicka - MBP w Kędziersynie-Koźlu

- Aniela Moszowska	- MiGBP w Lewinie Brzeskim
- Henryk Ostrowski	- MiGBP w Kluczborku
- Maria Sławska	- Filia w Błotnicy Strzeleckiej
(MiGBP w Strzelcach Op.)
- Elfryda Tangerman	- GBP w Zębowicach
- Helena Trytko	- MiGBP w Otmuchowie

Dyplomy dyrektora Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Opolu:

- Halina Dąbrowska	- MiGBP w Nysie
- Alfreda Fidrysiak	- MiGBP w Brzegu (F. 4)
- Lucja Fojter	- Filia w Dobrzyniu
(GBP w Lubszy)
- Wanda Kumiec	- GBP w Świerczowie
- Mieczysława Nęcka	- MiGBP w Kluczborku
(Filia w Szpitalu Rejonowym)
- Irena Zimoch	- MiGBP w Byczynie

Nagrody pieniężne dyrektora Wydziału Kultury i Sztuki U.W. otrzymało 19 pracowników z bibliotek terenowych i WBP oraz 1 nagrodę Ministra Kultury i Sztuki. Dodać należy, że 27 pracowników WBP otrzymało nagrody pieniężne z funduszu tej placówki.

25 lat i więcej

Koleżanka Elfryda Tangerman z GBP w Zębowicach przepracowała w bibliotekarstwie 30 lat, natomiast dwudziestopięcioletnim stażem pochwalić się mogą: Aniela Mess i Józefa Hołobut z MiGBI w Strzelcach Opolskich, Helena Trytko z MiGBP w Otmuchowie, Alicja Sasiada z MiGBP w Nysie, Irena Okazańska z MiGBP w Wołczynie, Aleksandra Wierna z Filii w Grodźcu (MiGBP w Ozimku), Anna Dowłag z Filii w Gieralticach (MiGBP w Wołczynie). Dziękujemy za trud i życzymy nowych osiągnięć. Na zasłużoną

emeryturę przeszły: Janina Knapik, jedna z najstarszych pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej (od 1951 roku), Irena Zimoch z MiGEBP w Byczynie, Czesława Kiończyk i Maria Sucharzewska z MBP w Kędzierzynie-Koźlu, Aniela Hałaczek z MiGEBP w Grodkowie.

Życzymy dużo zdrowia i serdecznie dziękujemy za odważną służbę społeczną z książką - na Opolszczyźnie.

Z dyplomem w kieszeni

W 1981 r. studia zaoczne z zakresu bibliotekarstwa ukończyły: Irena Buczyńska (WBP) - na Uniwersytecie Jagiellońskim; na Uniwersytecie Wrocławskim Danuta Nowak (WBP), Aniela Mess (MiGEBP w Strzelcach Opolskich), Helena Chodyta (MiGEBP w Kluczborku), Ewa Wedemska-Zerych (WBP) (studium podyplomowe).

Zmiany kadrowe

Nowym dyrektorem MiGEBP w Grodkowie mianowano Marię Kłownikową, a kierownikami bibliotek gminnych: Marię Cieśla w Pawłowiczkach, Elżbietę Długosz w Bierawie i Wandę Głania w Reńskiej Wsi.

Działalność szkoleniowa

Dział Instrukcyjno-Metodyczny zorganizował w czerwcu dwudniowe seminarium wyjazdowe dla dyrektorów MiGEBP. Poznawano pracę bibliotek w Sulechowie i Lubsku oraz WIMBP w Zielonej Górze.

Natomiast pracownicy bibliotek związkowych w woj. opolskim odwiedzili we wrześniu biblioteki publiczne i zakładowe w Katowicach, Bytomiu i innych miastach tego regionu. W III kwartale odbywały praktykę w WBP trzy studentki bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

W ramach wymiany doświadczeń Oddział Muzyczny WBP odwiedzili bibliotekarze z bibliotek publicznych w Gliwicach, Gdańsku, Jeleniej Górze i Lublińcu.

Nowe materiały bibliograficzne

W dziale Informacyjno-Bibliograficznym WBP opracowano zestaw bibliograficzny pt. "Melchior Wańkowicz" zawierający utwory i opracowania, ogółem przeszło 160 pozycji.

"Życie teatralne Opola" - to wykaz obejmujący ponad 180 pozycji. Materiały powielone techniką małej poligrafii przesłano do miejskich i gminnych bibliotek publicznych.

Upowazecznienie doświadczeń

Na ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej 14-16 maja w Jarocinie przez Ministerstwo Kultury i Sztuki - jeden z referatów wygłosił kierownik SOBR, Mieczysław Faber z WBP. Temat: Warsztat pracowni bibliografii regionalnej. Wykorzystano doświadczenia powołanego w 1979 r. Samodzielnego Oddziału Bibliografii Regionalnej. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele wojewódzkich bibliotek publicznych.

W ramach upowazecznienia doświadczeń przesłano (na zamówienie - założenia programowe "Bibliografii Województwa Opolskiego" do wojewódzkich bibliotek publicznych w Poznaniu, Katowicach i Zielonej Górze.

Dla dzieci

Dział Udostępniania WBP przygotował w okresie Dni Oświaty imprezy dla dzieci. Programy słowno-muzyczne zaprezentowano w Prewenterium w Suchym Borze i w Domu Dziecka w Czarnąwosach. Wręczono dzieciom nagrody ufundowane przez WBP i TWP. W Filii Nr 17 powstało w drugim kwartale Koło Młodych Bibliofilów, którego zadaniem jest pogłębianie wiedzy o książce i kultury czytelnictwa.

Biblioteki - ludziom chorym

Prowadzę pełną obsługę biblioteczną inwalidów oraz osób niepełnosprawnych i obłożnie chorych w mojej miejscowości pod tym hasłem biblioteki publiczne prowadziły w drugim półroczu działalność zainicjowaną przez WBP. Niektóre z nich rozpoczęły, inne rozszerzyły dostarczanie książek do domu. Prace te wykonywali młodzi czytelnicy, głównie uczniowie szkół podstawowych. W konkursie uczestniczyło kilkadziesiąt placówek. Z informacji przesłanych przez 26 bibliotek i filii wynika, że otoczono opieką 288 osób, którym dostarczono ok. 4000 książek. Najlepsze wyniki uzyskały biblioteki w Kędzierzynie-Koźlu, Głogówku i Reńskiej Wsi.

Rozwój sieci bibliotecznej na wsi

W Murowie otwarto Gminną Bibliotekę Publiczną, natomiast Bibliotekę Publiczną w Budkowicach pełniącą dotychczas funkcje GBP przekształcono w filię.

Analogiczne zmiany zaszły w Pakostawicach, gdzie Gminna Biblioteka otrzymała również nowy lokal, a placówkę w Prusimowicach przemianowano na filię.

Nowe lokale uzyskały - MiGBP w Buczynie, Filia w Pogórzcu (MiGBP w Białej) oraz MiGBP w Leńnicy (styczeń 1981 r.).

Zmiany lokalowe w WBP w Opolu

W wyniku usilnych starań otrzymano dodatkowe pomieszczenia przy ul. Piastowskiej 19. Poprawiło to w pewnej mierze warunki pracy. Nadal jednak lokal jest zbyt szczupły. Kilka działów WBP znajduje się w różnych częściach miasta, m.in. wypożyczalnia centralna.

Ze względu na złe warunki lokalowe nie były czynne filie w Grudziecach (F. 3), w Zakrzowie (F. 2) i w Kolonii Goławickiej (F. 8), na Zaodrzu (F. 4).

Z powodu kapitalnego remontu Oddział Dziecięcy przeniesiono na ul. Powstańców Śląskich 26.

Wystawa w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki

W opolskim klubie zorganizowano w listopadzie wystawę malarstwa i grafiki amatorskiej Eugenii Kujawskiej b. pracowniczki WBP, będącej obecnie na emeryturze.

Wydawnictwo zębowickiej GBP

Gminna Biblioteka Publiczna i Zębowickie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne wydały publikację - Jasiński Zenon: Zębowiccy powstańcy. Zębowice, 1981, 32 s.

Działalność Opolskiego Okręgu SBP

W IX Krajowym Zjeździe SBP w Warszawie uczestniczyli delegaci z woj. opolskiego: Joanna Czarkowska-Pasierbińska (WBP), Jadwiga Grata (WSI), Antonina Solka (WSI) i Henryk Ostrowski (MiGBP w Kluczborku); ponadto przewodn. Zarządu Okręgu, Janina Kościów.

Członkiem Głównego Sądu Koleżeńskiego wybrano Jadwigę Gratę.

Roman Sękowski został przedstawicielem Zarządu Okręgu SBP - w Wojewódzkiej Radzie Kultury i Sztuki oraz w Sekcji Bibliotek Publicznych przy ZG SBP.

26 maja odbyło się spotkanie członków Zarządów Okręgów: SBP i Stowarzyszenia Księgarzy Polskich w Opolu. Temat: sytuacja książki polskiej i jej wpływ na funkcjonowanie bibliotek i księgarń w woj. opolskim.

Na spotkaniu tym wręczono dyplom honorowy ZO SBP - Halinie Gąszczyńskiej (WBP) i wpisano jej nazwisko do Księgi Zastużonych Bibliotekarzy Opolszczyzny. Był to pierwszy wpis do

Kolegi założonej w maju 1961 r.

Zorganizowano odczyty: doc. Józefa Mayera - Czasopiama bibliofilskie w Polsce (20 XI) i dr Aleksandry Chwastek - Czytelnictwo ludzi niepełnosprawnych (11 XI).

Sukcesy wydawnicze Koła Miejskiego SBP w Opolu

"Bibliografia publikacji bibliotekarzy Opola" wydana w nakładzie 150 egz. i objętości 87 s. zawiera wykaz tekstów 80 autorów. Są to głównie artykuły, a także i wydawnictwa zwarte z zakresu bibliotekarstwa, czytelnictwa, kultury, zagadnień społecznych, a także utwory literackie, wspomnienia i recenzje. Materiały przygotował zespół: Halina Gąszczyńska, Antonina Solka, Mieczysław Faber, Janina Kościów, Wanda Matwiejczuk, Anna Tokarska.

"Kolo Miejskie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Opolu. Historia i działalność w latach 1966-1980", - Oprac. Halina Gąszczyńska - zawiera cenny materiał faktograficzny, ilustrujący kierunki i problemy pracy SBP w Opolu.

W dniu 27 X zorganizowano wieczór poezji i muzyki dla bibliotekarzy emerytów, natomiast 22-23 VI zorganizowano wycieczkę szkoleniową do bibliotek w woj. zielonogórskim, w której uczestniczyli bibliotekarze z WBP, WSI i Pedag. Biblioteki Wojewódzkiej (18 osób).

Oprac. Mieczysław Faber

Spis treści

Joachim Glenak, Śląsk Opolański między wrześniem a wyzwoleniem:..	3
Mieczysław Faber, Czytelnik w wypożyczalni	17
Wanda Matwiejczuk, Janina Niemczyk, Kilka uwag o wypożycza- niu międzybibliotecznym.....	22
Jolanta Kasprowicz, Wychowanie w rodzinie	26
Maria Byczkowska-Kalczyńska, Biblioteka dla dzieci w nowym osiedlu mieszkaniowym	30
Po trzydziestu latach pracy (Wywiad u Pani Janiny Kościów) ..	36
Ireneusz Chudy, Filmy o twórcach literatury polskiej i obcej....	42
Kronika	55

